

Στρατηγός Μιχαήλ Κωσταράκος

Επίτιμος Αρχηγός Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας

Πρώην Πρόεδρος της Στρατιωτικής Επιτροπής της Ε.Ε.

“Θέματα Ασφαλείας και Άμυνας στην ΕΕ – Ο ρόλος της Ελλάδος”

Ομιλία στη Σχολή Εθνικής Αμύνης

Αθήνα, 11 Μαρτίου 2022

Στρατηγέ, Αγαπητοί Συνάδελφοι,

Κυρίες και Κύριοι, καλημέρα σας,

Ευχαριστώ τη διοίκηση της Σχολής για την τιμή που μου έκανε να με προσκαλέσει να δώσω διάλεξη για τα θέματα ασφάλειας και άμυνας της ΕΕ και το ρόλο της Ελλάδος. Οι πρόσφατες εξελίξεις στην Ουκρανία πολλαπλασιάζουν το ενδιαφέρον για το θέμα. Το περιγράμμα της ομιλίας βρίσκεται στην οθόνη.

Στις αρχές της δεύτερης δεκαετίας του 21ου αιώνα, η παγκόσμια κατάσταση ασφάλειας επιδεινώθηκε. Η διεθνής τρομοκρατία, τα αυξημένα και παράνομα κύματα μετανάστευσης από την Αφρική και την Ασία στην Ευρώπη, η κλιματική αλλαγή, και οι συνεχείς παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε συνδυασμό με πολιτικές αναταραχές, εμφύλιους πόλεμους και τρομοκρατικές ενέργειες άρχισαν να επηρεάζουν σοβαρά την κατάσταση ασφαλείας στην Ευρώπη. Η πανδημία COVID επιδείνωσε την κατάσταση. Οι υπάρχουσες απειλές ενισχύθηκαν και νέες απειλές προστέθηκαν στις υφιστάμενες, υβριδικές και ασύμμετρες εξ ορισμού, συμπεριλαμβανομένων της παραπληροφόρησης, της διάδοσης των Όπλων Μαζικής Καταστροφής, των υβριδικών επιθέσεων και των κυβερνοεπιθέσεων ειδικότερα.

Υπάρχει ένας μακρύς κατάλογος γεωπολιτικών προκλήσεων για την ΕΕ. Ο κατάλογος είναι πάντα το άθροισμα των γεωπολιτικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα επιμέρους κράτη μέλη:

- Οι συνεχιζόμενες κρίσεις στη Λιβύη, στη Συρία, στον Καύκασο, στη Λευκορωσία, και πρόσφατα στην Ουκρανία, αποτελούν σημεία σοβαρής ανησυχίας για την ΕΕ. Για να γίνουν τα πράγματα χειρότερα, θα πρέπει να προστεθούν οι εξελίξεις στο Πακιστάν, Αφγανιστάν, Μπανγκλαντές και Ινδία σε συνδυασμό με τη δημογραφική έκρηξη στην Αφρική, μαζί με την γενικότερη αποτυχία της διακυβέρνησης σε πολλές χώρες, την πολιτική αστάθεια και τις αστικές φυλε-

τικές ή θρησκευτικές συγκρούσεις σε πολλές απομακρυσμένες χώρες στην Ασία και την Αφρική.

- Όλα αυτά επηρεαζόμενα άμεσα από την καλωδιακή τηλεόραση, από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, και από τη κινητή τηλεφωνία, που «ξύπνησε Αφρικανούς και Ασιάτες νέους πολίτες», δημιούργησαν νέα ή ενέτειναν τα ήδη υπάρχοντα μεταναστευτικά κύματα από τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική.
- Αυτό όμως που είναι πιο ανησυχητικό μακροπρόθεσμα, είναι η αναθεωρητική συμπεριφορά της Ρωσίας, της Τουρκίας και μέχρι ένα σημείο της Κίνας, οι οποίες αναζητούν επιθετικά έναν νέο ρόλο που να αναβιώνει το χαμένο από καιρό αυτοκρατορικό παρελθόν τους. Οι αναθεωρητικές αυτές πολιτικές που έχουν τελικά σκοπό την αναζήτηση όχι μόνο νέου ρόλου αλλά και νέου ζωτικού χώρου, φαλκιδεύοντας την Ιστορία και εκμεταλλευόμενες κατά κύριο λόγο τα αδύνατα σημεία των δυτικών δημοκρατιών, κινούνται παράλληλα και περίπου πάνω στις ίδιες αφηγηματικές γραμμές μιας παγκόσμιας αδικίας σε βάρος ενός λαού που εμποδίζεται στο δρόμο του πεπρωμένου του. Οι αναθεωρήσεις αυτές τελικά οδήγησαν στην διατύπωση, επιθετικών στρατηγικών, που προσπαθούν να γεμίσουν τα κενά επιρροής και εξουσίας που άφησαν κατά περιοχή και κατά περίπτωση οι διάφορες αλλαγές προτεραιοτήτων και εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ.
- Η Ρωσία προσπαθεί να αναθεωρήσει την μεταψυχροπολεμική αρχιτεκτονική ασφαλείας στην Ευρώπη διεκδικώντας πίσω την Σοβιετική ζώνη επιρροής που έχασε το 1990. Η Εισβολή στην Ουκρανία όπως παλαιότερα η εισβολή στη Γεωργία και η κατάληψη της Κριμαίας και τελικά η απευθείας σύγκρουση με τη Δύση είναι τα πιο πρόσφατα αποτελέσματα της αναθεωρητικής αυτής συμπεριφοράς στα οποία και θα σταθούμε πιο αναλυτικά στη συνέχεια. Το NATO δεν απειλεί τη Ρωσία. Δημιουργήθηκε εναντίον της ΕΣΣΔ αλλά αυτό έχει τελειώσει από το 1990. Θεωρούσαμε τη Ρωσία στρατηγικό εταίρο και αξιόπιστο σύμμαχο κατά της τρομοκρατίας μέχρι που ο κ. Πούτιν αποφάσισε να στείλει τα στρατεύματά του να καταλάβουν την Κριμαία. Τότε άλλαξε η αντιμετώπιση της διεθνούς κοινότητας γιατί φάνηκε ότι η Ρωσία είχε εξελιχθεί σε αναθεωρητική δύναμη που απειλούσε να επεκταθεί σε βάρος εκείνων των γειτόνων της, που θεωρούσε υποδεέστερους και λιγότερο ισχυρούς. Η ενδεχόμενη απειλή επέκτασης του NATO προς τα ρωσικά σύνορα αποτελεί μια εύκολη δικαιολογία για τη Ρωσία και είναι πολύ εύκολο να υποστηριχθεί από το ρωσικό προπαγανδιστικό μηχανισμό. Στην πραγματικότητα αυτό που προβληματίζει τον Πούτιν είναι η ενδεχόμενη σύνδεση ή συμμετοχή της Ουκρανίας στην ΕΕ. Δεν επιθυμεί στα σύνορα του ένα συγγενικό κράτος με ελευθερίες, με ότι συνιστά το ευρωπαϊκό κεκτημένο, ένα κράτος με ευημερία και με τεράστιες δυνατότητες ανάπτυξης, λαμβανομένου υπόψη του τεράστιου ορυκτού πλούτου και των μοναδικών δυνατοτήτων της ουκρανικής βιομηχανικής και αγροτικής υποδομής. Μια ευημερούσα Ουκρανία απειλεί το πολίτευμα του κ. Πούτιν πολύ περισσότερο από τους νατοϊκούς αμφιλεγόμενους πυραύλους και από αυτό η εξουσία του κινδυνεύει περισσότερο.
- Η Τουρκία, η οποία παραβιάζει σε σταθερή βάση και με αύξουσα συχνότητα τα κυριαρχικά δικαιώματα δύο Κρατών – Μελών (ΚΜ), της Ελλάδας και της Κύπρου στην Ανατολική Μεσόγειο και στο Αιγαίο, επηρεάζει επίσης σοβαρά την κατάσταση ασφάλειας τόσο στην ανατολική Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή όσο και στην Ευρώπη γενικότερα.

- Ο επιχειρηματικός επεκτατισμός της Κίνας αποτελεί άλλο ένα σημείο ανησυχίας στο οποίο θα αναφερθούμε διεξοδικότερα.

Ωστόσο, είναι απαραίτητο να διευκρινιστούν ορισμένα σημαντικά σημεία από την αρχή.

Κατ' αρχήν, για τα ΚΜ της ΕΕ, η εθνική άμυνα και η ασφάλεια αποτελούν εθνική ευθύνη. Τα ΚΜ πρέπει να είναι σε θέση να υπερασπιστούν την επικράτειά τους και την κυριαρχία τους. Για να μπορέσουν να το πράξουν, έναντι μιας ισχυρότερης απειλής, 21 ΚΜ της ΕΕ συμμετέχουν και στο ΝΑΤΟ, το οποίο και αναλαμβάνει την ευθύνη της Συλλογικής Άμυνας των μελών του. Επομένως, η Συλλογική Άμυνα της Ευρώπης (αναφέρομαι στις χώρες που είναι μέλη του) είναι ευθύνη του ΝΑΤΟ. Αυτό δεν έχει αλλάξει και δεν θα αλλάξει στο άμεσο μέλλον. Αλλά για την Ελλάδα και την Κύπρο οι ρόλοι του ΝΑΤΟ και της ΕΕ έχουν τελείως διαφορετική σημασία:

1. Η Κύπρος δεν είναι μέλος του ΝΑΤΟ και επομένως δεν προστατεύεται από το ΝΑΤΟ έναντι οποιασδήποτε απειλής.
2. Η Ελλάδα είναι σύμμαχος του ΝΑΤΟ αλλά σε μια αντιπαράθεση με την Τουρκία, το ΝΑΤΟ δεν αναμένεται να πάρει θέση και επομένως ούτε η Ελλάδα προστατεύεται από τη Συμμαχία.
3. Η ΕΕ παραμένει ο μόνος «δυναμικός σύμμαχος» και για τις δύο χώρες.

Αυτή ήταν η κατάσταση όταν το 2016, η ΕΕ δρομολόγησε την Παγκόσμια Στρατηγική της (EUGS). Με την έγκριση αυτής της στρατηγικής, η ΕΕ ξεκίνησε μια φιλόδοξη και ουσιαστική διπλή προσπάθεια:

1. Η πρώτη γραμμή προσπάθειας ήταν να αναβαθμιστεί σε έναν αξιόπιστο παγκόσμιο γεωπολιτικό παράγοντα, παρέχοντας ασφάλεια και σταθερότητα στα ΚΜ και προστατεύοντας τα συμφέροντά τους.
2. Η δεύτερη γραμμή προσπάθειας ήταν ο καθορισμός νέων στρατηγικών καθηκόντων που αντιπροσωπεύουν το πρακτικό επίπεδο φιλοδοξίας της, θέτοντας έτσι τα θεμέλια για την έννοια της Στρατηγικής Αυτονομίας, αν και πουθενά στη Στρατηγική της ΕΕ αυτό δεν δηλώθηκε ξεκάθαρα.

Στην Παγκόσμια Στρατηγική της, τα κύρια στρατηγικά καθήκοντα για την ΕΕ, περιγράφονταν ως εξής:

1. Διαχείριση κρίσεων,
2. Υποστήριξη των Εταίρων και
3. Προστασία της Ευρώπης.

Η Προστασία των πολιτών της ΕΕ προς άρση παρεξηγήσεων ασχολείται κυρίως με θέματα υγείας και επιβολής του νόμου και, ως εκ τούτου, θέματα που αφορούν υπηρεσίες επιβολής του νόμου, αστυνομία, Συνοριοφυλακή, χωροφυλακή, ακτοφυλακή κ.λπ., αλλά σίγουρα όχι στρατιωτικά ζητήματα. Και αυτό πρέπει να το έχουμε πάντα υπόψη.

Όλα αυτά μας οδηγούν σε τρία σημαντικά συμπεράσματα στον τομέα της ασφάλειας:

1. Η Κατάσταση Ασφάλειας στο σύνολο της είναι εξαιρετικά περίπλοκη και στο «οικοσύστημα» μας οι νέες απειλές και προκλήσεις δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο με διπλωματικά μέσα.

2. Απαιτείται η χρήση όλων των διαθεσίμων μέσων, συμμαχιών, συνεννοήσεων και συμπράξεων για την αντιμετώπιση των συνεχιζόμενων ή πιθανών κρίσεων, διότι καμία από τις χώρες μας ή από τους συνασπισμούς ή οργανισμούς χωρών μας, δεν έχει τη δύναμη ή τους πόρους να αντιμετωπίσει μόνη της αυτές τις απειλές ή να εκμεταλλευτεί μόνη της τις ευκαιρίες που θα παρουσιαστούν, και τέλος,

3. Τόσο οι ευρύτερες απειλές όσο και οι διάφορες γεωπολιτικές τάσεις αλλά και η πανδημία, απαιτούν την ενίσχυση του ρόλου της ΕΕ ως διεθνούς οργανισμού και την αλλαγή του προφίλ της σε μια διεθνή Ένωση κρατών που ενεργεί όπου απαιτείται και προστατεύει αποτελεσματικά τα μέλη της.

Για την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής αυτής, εκπονήθηκε μια Πολιτική γνωστή ως Πολιτική Ολοκληρωμένης Προσέγγισης (Integrated Approach Policy) και η ΕΕ, προκειμένου να την εφαρμόσει, βασίστηκε σε ένα μεγάλο και μοναδικό σύνολο πολιτικών εργαλείων, από τον πολιτικό έως τον διπλωματικό τομέα και από την οικονομική ως τη στρατιωτική ισχύ. Για να παραθέσω τα λόγια του Υπάτου Εκπρόσωπου, του Υπουργού Εξωτερικών της ΕΕ δηλαδή, του Josep Borrell: «Η ΕΕ πρέπει να εφαρμόσει τη γλώσσα της ισχύος, όχι μόνο να την διακηρύσσει» και για το σκοπό αυτό η ΕΕ είναι υποχρεωμένη να καταφεύγει όλο και περισσότερο σε πλήρη χρήση όλων αυτών των εργαλείων της διεθνούς πολιτικής προκειμένου να διασφαλίζει τη συνοχή και να ενισχύει την επιρροή και την αποτελεσματικότητα της.

Ποια είναι όμως η παρούσα κατάσταση; Παρακάτω παρατίθενται εν συντομία ορισμένα ζητήματα που πρέπει πάντα να λαμβάνονται υπόψη κατά την εξέταση της ΕΕ:

1. Σύμφωνα με τις διεθνείς στατιστικές, αν και η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος χορηγός αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας στον κόσμο, η πολιτική της επιρροή και η δυνατότητα παρέμβασής της στα διεθνή δρώμενα αμφισβητείται διαρκώς.

2. Η ΕΕ χαρακτηρίζεται από μελετητές και πολιτικούς ως «η διστακτική Υπερδύναμη» ή «η βασίλισσα της Ήπιας Ισχύος». Κατά τη γνώμη μου είναι προτιμότερο να πούμε ότι η ΕΕ είναι η «βασίλισσα της Έξυπνης Ισχύος». Η Έξυπνη Ισχύς εφευρέθηκε ως ο συνδυασμός της Σκληρής και της Ήπιας Ισχύος, επειδή η σύγχρονη πολιτική θεωρία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η χρήση μόνο μιας μορφής Ισχύος- Σκληρής ή Ήπιας - για την προώθηση των γεωπολιτικών ή/και οικονομικών συμφερόντων κάποιου διεθνούς παίκτη είναι τελικά αντιπαραγωγική και επομένως ο συνδυασμός τους είναι απαραίτητος.

3. Η Έξυπνη Ισχύς, η οποία έχει γίνει το εμπορικό σήμα της ΕΕ, διαθέτει μια τεράστια εργαλειοθήκη Ήπιας και Σκληρής φύσης. Η οικονομική δύναμη είναι το πιο χαρακτηριστικό δείγμα αυτής της διπλής μορφής Ισχύος. Μπορεί να είναι ένα όπλο Σκληρής Ισχύος με τη μορφή οικονομικών κυρώσεων ή ένα δώρο Ήπιας Ισχύος με τη μορφή αναπτυξιακής ή ανθρωπιστικής βοήθειας.

4. Οποιαδήποτε δράση για τη διασφάλιση της ασφάλειας στην ευρύτερη γειτονιά της Ένωσης, απαιτεί την κινητοποίηση πάντα, ολόκληρης της εργαλειοθήκης της ΕΕ, προς υποστήριξη σαφών πολιτικών στόχων.

5. Οι Ένοπλες Δυνάμεις σε αυτήν τη μοναδική, τεράστια και πλούσια εργαλειοθήκη της ΕΕ είναι ένα μόνο εργαλείο μεταξύ των άλλων, που θα χρησιμοποιηθεί όταν απαιτείται και ανάλογα με την εκάστοτε περίπτωση.

6. Δεν υπάρχουν στρατιωτικές λύσεις σε πολιτικά προβλήματα, αλλά από την άλλη πλευρά, δεν μπορούν να βρεθούν λύσεις χωρίς την κατάλληλη συμμετοχή και χρήση του στρατιωτικού εργαλείου σε όλες τις φάσεις, από τις διαπραγματεύσεις έως τις φάσεις υλοποίησης και παρακολούθησης της εφαρμογής των συμφωνηθέντων.

Είναι γνωστό, ότι η ΕΕ δεν είναι στρατιωτικός οργανισμός και δεν θα πρέπει ποτέ να σκεφτούμε να επιτρέψουμε να συμβεί κάτι τέτοιο. Καθώς ο στρατός απουσιάζει συχνά ή τουλάχιστον απουσίαζε όταν συζητιόταν οι τρόποι ενεργείας αλλά καθώς και ο στρατιωτικός παράγων απουσίαζε γενικότερα από το DNA της Ένωσης, συνεχίζουν να υπάρχουν προβλήματα με ορισμένους αξιωματούχους της ΕΕ οι οποίοι πιστεύουν ακόμα ότι μπορούν να διαπραγματεύονται ατελείωτα με το άλλο μέρος, προκειμένου να τους πείσουν. Όμως, οι διπλωματικές αψιμαχίες ή και συγκρούσεις αλλά και οι ατελείωτοι γύροι διαπραγματεύσεων είναι απλώς ένα άδειο κέλυφος αν δεν υποστηρίζονται από κάποια ουσιαστική μορφή στρατιωτικών δυνατοτήτων Σκληρής Ισχύος που ενδεχομένως θα χρησιμοποιηθούν όταν όλα τα άλλα μέσα και εργαλεία αποτύχουν. Κατά τη διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας, κανένας αγώνας δεν κερδήθηκε ποτέ μόνο με διπλωματικές διακοινώσεις, δηλώσεις μέσω ενημέρωσης ή επιταγές ευρώ στους αντιπάλους για την επίλυση της διαφοράς. Για το σκοπό αυτό, η ΕΕ θα πρέπει να διαθέτει κάποιο είδος Σκληρής Ισχύος προκειμένου να διαδραματίσει σοβαρό γεωπολιτικό ρόλο. Η Ένωση χρειάζεται απεγνωσμένα μια αλλαγή στις Συνθήκες καθώς και τη στάση της, μια αλλαγή που θα προβλέπει τη χρηματοδότηση στρατιωτικών επιχειρήσεων και μια μικρή, λιτή και αποτελεσματική Δομή Διοίκησης και Ελέγχου που θα επιτρέπει στην Ένωση να σχεδιάζει και να διεξάγει επιχειρήσεις σε περιοχές κρίσης προκειμένου να προστατεύσει και να υπερασπιστεί τα συμφέροντά της και τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής. Η λιτή αυτή δομή Στρατιωτικής Διοίκησης και Ελέγχου της ΕΕ, θα επιτρέπει σε προαποφασισμένες δυνάμεις ταχείας αντίδρασης Χερσαίες ή Ναυτικές Ομάδες Μάχης υπο αποτελεσματική αεροπορική κάλυψη να αναπτύσσονται όπου αποφασίσουν τα ΚΜ. Το Επιχειρησιακό Στρατηγείο MPCC (Military Planning and Conduct Capability) που έχει ιδρυθεί στις Βρυξέλλες τείνει αργά προς την κατεύθυνση της ανάληψης αυτού του ρόλου.

Τελικά, οι εξελίξεις στην Ουκρανία πιάζουν τα πράγματα να αλλάξουν προς αυτή την κατεύθυνση. Υπάρχει όμως πολύς δρόμος μπροστά μας. Η ΕΕ έχει την πολιτική δύναμη που προέρχεται από την κοινή πολιτική βούληση των 27 ΚΜ. Ο ομόφωνος κανόνας για αποφάσεις άμυνας και εξωτερικής πολιτικής είναι ένα εξαιρετικά ισχυρό χαρακτηριστικό της ΕΕ και δεν πρέπει ποτέ να αλλάξει. Αυτό μπορεί να ακούγεται ως ανεπαρκές στον σκληρό μας κόσμο, αλλά είναι πολύ σημαντικό στη διεθνή τάξη πραγμάτων που βασίζεται σε κανόνες. Εξάλλου, δεν πρέπει να ξεχνάμε τα δύο άρθρα των Συνθηκών που θα μπορούσε να επικαλεστεί ένα θύμα επιθετικότητας. Πρόκειται για το άρθρο 222 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ρήτρα αλληλεγγύης) και κυρίως για το άρθρο 42.7 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ρήτρα αμοιβαίας συνδρομής). Αυτός ο τρόπος ενεργείας, δεδο-

μένης της κατάστασης στην περιοχή, αξίζει περαιτέρω εξέταση από τις πολιτικές ηγεσίες των διαφόρων κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της Κύπρου και της Ελλάδας.

Αντιμετωπίζοντας τα στρατιωτικά ζητήματα στην ΕΕ, πρέπει να ξεκινήσουμε από το ανώτατο στρατιωτικό όργανο στην ΕΕ, τη Στρατιωτική Επιτροπή (ΣΕ). Η ΣΕ απαρτίζεται από τους Αρχηγούς ΓΕΕΘΑ και των 27 κρατών μελών της ΕΕ που συνέρχονται αυτοπροσώπως κάθε έξι μήνες ή μέσω των Στρατιωτικών Αντιπροσώπων τους στις Βρυξέλλες σε εβδομαδιαία βάση, ή και ακόμη πιο συχνά, εάν απαιτείται.

Η ΣΕ συστάθηκε με απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Ιανουάριο του 2001, και διασφαλίζει ότι η φωνή και η Στρατιωτική Συμβουλή των τελικών χρηστών των στρατιωτικών δυνατοτήτων των ΚΜ, των Γενικών Επιτελείων τους δηλαδή, λαμβάνεται υπόψη από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και αντίστοιχα ότι οι θεσμικές πολιτικές αρχές της ΕΕ δεν θα προχωρήσουν ποτέ σε οποιαδήποτε λήψη αποφάσεων σχετικά με στρατιωτικά θέματα, χωρίς να ληφθούν υπόψη οι συμφωνημένες Στρατιωτικές Συμβουλές που εκφράζει η ΣΕ. Όλες οι αποφάσεις της ΣΕ απαιτούν ομόφωνη ψήφο.

Ο Πρόεδρος της Στρατιωτικής Επιτροπής, είναι αυτομάτως ο ανώτερος στρατιωτικός αξιωματούχος στην ΕΕ, και εκλέγεται με μυστική ψηφοφορία κάθε τρία χρόνια από τους 26 Α/ΓΕΕΘΑ (Οι Δανοί δεν ψηφίζουν). Είναι ο Στρατιωτικός Σύμβουλος του Ύπατου Εκπροσώπου και ενεργεί ως το πρωταρχικό Σημείο Επαφής και Αναφοράς για όλους τους Διοικητές Επιχειρήσεων. Ο Πρόεδρος δεν είναι ούτε Στρατηγικός Διοικητής ούτε επικεφαλής των Ευρωπαϊκών Ενόπλων Δυνάμεων, αν αυτές κάποτε δημιουργηθούν. Ο σημερινός πρόεδρος είναι ο Ιταλός Στρατηγός Claudio Graziano ο οποίος θα αντικατασταθεί την 1^η Ιουλίου 2022 από τον Αυστριακό Α/ΓΕΕΘΑ Στρατηγό Robert Berger.

Με βάση την Παγκόσμια Στρατηγική και τη νέα φιλόδοξη γεωπολιτική προσέγγισή της που προαναφέρθηκε, και λαμβάνοντας πάντα υπόψη ότι η γειτονιά μας είναι ολοένα και πιο δυναμική, η ΕΕ έχει αρχίσει να εργάζεται σε μια σειρά από σχέδια, εργαλεία και έργα που σχετίζονται με την ασφάλεια και τη σταθερότητα. Αυτά τα νέα έργα που προέρχονται από την Παγκόσμια Στρατηγική είναι τα ακόλουθα:

- Η Συντονισμένη Ετήσια Επισκόπηση για την Άμυνα γνωστή ως CARD (Coordinated Annual Review on Defence). Αυτός είναι ένας αναλυτικός χάρτης απογραφής των στρατιωτικών μέσων που διαθέτουν τα ΚΜ της ΕΕ ή σκοπεύουν να προμηθευτούν, τα οποία και θα είναι διαθέσιμα για τους σκοπούς της ΕΕ, καθώς και τα ποσά που είναι διατεθειμένα να δαπανήσουν τα κράτη μέλη για την Άμυνα. Το CARD επιβεβαιώνει ότι το ευρωπαϊκό αμυντικό τοπίο χαρακτηρίζεται από κατακερματισμό και έλλειψη συντονισμού που κοστίζει στα ΚΜ της ΕΕ περίπου 100 δις ευρώ ετησίως. Αυτό το πρόβλημα πρέπει να λυθεί το συντομότερο δυνατό.

- Η Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία (Permanent Structured Cooperation - (PESCO)), ένα εξίσου χρήσιμο εργαλείο συνεργασίας, το οποίο επέβαλε πολύ αυστηρές δεσμεύσεις στα συμμετέχοντα ΚΜ. Ωστόσο, τα κράτη μέλη δεν συμμορφώθηκαν ποτέ πλήρως με όσα υπέγραψαν, ανεξάρτητα από το ότι το έκαναν οικειοθελώς. 60 έργα PESCO βρίσκονται σε εξέλιξη, το καθένα σε διαφορετικό επίπεδο ωριμότητας.

Για πρώτη φορά στην ιστορία της ΕΕ, ο προϋπολογισμός της ΕΕ, γνωστός και ως MFF (Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο), 2021-27 περιλαμβάνει μια ενότητα για την άμυνα και την ασφάλεια. Σε μια ριζική ρήξη με το παρελθόν της, οι ηγέτες της ΕΕ συμφώνησαν στην τόσο αναγκαία οικονομική βάση για περαιτέρω αμυντική συνεργασία της ΕΕ και τώρα ο συμφωνημένος προϋπολογισμός της ΕΕ περιλαμβάνει τα ακόλουθα αμυντικά κεφάλαια:

- Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας (ETA): 7.014 δισεκατομμύρια ευρώ – Η πιο κρίσιμη και πιο σημαντική πρωτοβουλία άμυνας και ασφάλειας που ανέλαβε η ΕΕ. Είναι ένας ειδικός προϋπολογισμός της ΕΕ αφιερωμένος στην έρευνα, την ανάπτυξη και την απόκτηση αμυντικής τεχνολογίας για την ενίσχυση της τεχνολογικής και βιομηχανικής βάσης της ευρωπαϊκής άμυνας.

- Στρατιωτική Κινητικότητα (Military Mobility): 1,5 δισεκατομμύρια ευρώ – Η Στρατιωτική Κινητικότητα είναι το πιο σημαντικό μεταξύ των έργων της PESCO. Είναι μια στρατηγική πλατφόρμα που επιτρέπει την ταχεία και απρόσκοπτη μετακίνηση στρατιωτικού προσωπικού και πόρων σε ολόκληρη την ΕΕ, είτε σιδηροδρομικώς, οδικώς, αεροπορικώς ή δια θαλάσσης. Αν και δεν γίνεται ανοιχτά αποδεκτό, αυτό το έργο είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της συνεργασίας ΕΕ-NATO, έχοντας τεράστιο αντίκτυπο στην ικανότητα του NATO να μετακινείται στην Ευρώπη.

- Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Ειρήνης (EPF): 5 δισεκατομμύρια ευρώ – Ένα νέο οικονομικό εργαλείο εκτός προϋπολογισμού για τη χρηματοδότηση δράσεων στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας. Αυτό το νέο μέσο επιτρέπει στην ΕΕ για πρώτη φορά να συμπληρώνει τις δραστηριότητες των αποστολών και επιχειρήσεων ΚΠΑΑ στις χώρες υποδοχής με μέτρα βοήθειας και να υποστηρίζει τις στρατιωτικές δυνάμεις των εταίρων είτε χρηματοδοτώντας τις επιχειρήσεις τους είτε προμηθεύοντάς τους με στρατιωτικό εξοπλισμό. Στην οθόνη απεικονίζονται τα μέτρα βοήθειας που έχουν ήδη αποφασιστεί για την Αφρικανική Ένωση, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Μοζαμβίκη, τη Γεωργία, τη Μολδαβία, την Ουκρανία (πριν την κρίση) και το Μάλι. Η EPF αποφασίστηκε να αποτελέσει το βασικό εργαλείο με το οποίο να χρηματοδοτηθούν όλες οι μορφές βοήθειας στον τομέα της ασφάλειας προς τα ΚΜ ή τους εταίρους και στην παρούσα κρίση προς την Ουκρανία για θέματα άμυνας και ασφάλειας.

Είναι σαφές και διεθνώς αποδεκτό ότι η ΕΕ, με όλες τις δυνατότητές της αλλά και τις αδυναμίες της, είναι ο οργανισμός που βρίσκεται στην καλύτερη θέση για να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά κρίσιμες καταστάσεις χαμηλής έντασης. Στην οθόνη μπορείτε να δείτε πού δραστηριοποιείται η ΕΕ, σε τρεις ηπείρους (Ευρώπη, Αφρική και Ασία). Ως στρατιωτικοί, συμμετέχουμε σε 3 εκτελεστικές επιχειρήσεις και 4 μη εκτελεστικές εκπαιδευτικές αποστολές.

Αυτές οι επιχειρήσεις περιλαμβάνουν την ALTHEA, στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, συμβάλλοντας σε ένα ασφαλές περιβάλλον για τη χώρα, την επιχείρηση ATALANTA στον Κόλπο του Άντεν και τον Ινδικό Ωκεανό, για την προστασία των ευάλωτων μεταφορών από την πειρατεία στη θάλασσα, και την επιχείρηση IRINI στη Μεσόγειο για την εφαρμογή του εμπάργκο όπλων του ΟΗΕ στην θάλασσα στα ανοικτά των ακτών της Λιβύης.

Παράλληλα, τον Ιανουάριο του 2021, το Συμβούλιο της ΕΕ ξεκίνησε την πρώτη πιλοτική δράση της νέας επιχείρησης «Συντονισμένη Θαλάσσια Παρουσία» (CMP) στον Κόλπο της Γουινέας, που είναι η περιοχή που αντιπροσωπεύει το 95%

των θαλάσσιων απαγωγών στον κόσμο. Το νέο αυτό εργαλείο για τον συντονισμό της θαλάσσιας παρουσίας της ΕΕ, θα ενισχύσει περαιτέρω τη δέσμευση για την ασφάλεια στη θάλασσα και θα συντονίζεται από το Συντονιστικό Κέντρο Θαλάσσιων Περιοχών Ενδιαφέροντος (MAICC) που ιδρύθηκε εντός του Ευρωπαϊκού Στρατιωτικού Επιτελείου (EUMS) στις Βρυξέλλες. Η Γαλλία, η Ιταλία και η Ισπανία βρίσκονται ήδη στον Κόλπο της Γουινέας και παρέχουν τα ναυτικά και αεροπορικά μέσα που θα υποστηρίξουν την υλοποίηση της πιλοτικής αυτής επιχείρησης. Τον Φεβρουάριο του 2022 το Συμβούλιο επεξέτεινε την διάρκεια της επιχείρησης στον Κόλπο της Γουινέας για δυο ακόμα έτη μέχρι τον Φεβρουάριο 2024 και αποφάσισε να ξεκινήσει την εφαρμογή μιας όμοιας επιχείρησης «Συντονισμένης Θαλάσσιας Παρουσίας» (CMP) στο Βόρειο- Δυτικό Ινδικό Ωκεανό από τα στενά του Χορμούζ μέχρι το Νότιο Τροπικό και τη Βόρεια Ερυθρά θάλασσα μέχρι το κέντρο του Ινδικού Ωκεανού. Το ενδιαφέρον της Ελλάδος και της Κύπρου πρέπει να παραμείνει πολύ εστιασμένο για το είδος αυτών των επιχειρήσεων, για ευνόητους λόγους που αφορούν την ΝΑ Μεσόγειο.

Οι αποστολές στρατιωτικής εκπαίδευσης της ΕΕ, στο Μάλι, την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία και τη Σομαλία και πρόσφατα στη Μοζαμβίκη, παρέχουν εκπαίδευση στις τοπικές ένοπλες δυνάμεις και συμβουλές στη στρατιωτική ηγεσία τους. Πολύ σημαντική είναι η συνεχιζόμενη αναθεώρηση των εκπαιδευτικών αποστολών της ΕΕ, η οποία πιθανόν να τις καταστήσει πιο ισχυρές, εξελισσόμενες από έναν βασικό εκπαιδευτικό ρόλο σε έναν ουσιαστικό συμβουλευτικό καθώς και σε συνοδευτικό ρόλο στις μάχιμες αποστολές. Στο πλαίσιο αυτό και εξαιτίας εσωτερικών πολιτικών εξελίξεων, της ρωσικής παρέμβασης στο εσωτερικό διαφόρων χωρών αλλά κυρίως μετά την εκτέλεση στρατιωτικού πραξικοπήματος στο Μάλι και την κατά συνέπεια στη διάρρηση των Σχέσεων της Γαλλίας με το Μάλι, η Εκπαιδευτική Αποστολή στο Μάλι στο άμεσο μέλλον ενδεχομένως θα ανασταλεί ή θα μετατεθεί. Η παρουσία της Ρωσίας με τους πανταχού παρόντες μισθοφόρους της εταιρείας Wagner δυσχεραίνει τις σχέσεις της Γαλλίας κυρίως ως πρώην αποικιακής δύναμης και κατ' επέκταση της ΕΕ με τις τοπικές κυβερνήσεις της Σαχέλ αλλά και της Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας νοτιότερα. Οι εξελίξεις ενδεχομένως θα μεταφέρουν το επίκεντρο του αντιπρομοκρατικού αγώνα αλλά ίσως και τη έδρα της Εκπαιδευτικής αποστολής από το Μάλι στο Νίγηρα. Η εντολή της EUTM Mali λήγει τον Μάιο του 2024, γεγονός που ενδεχομένως θα πρέπει να επανεξεταστεί υπό το πρίσμα της γαλλικής αποχώρησης.

Αυξάνοντας το επίπεδο φιλοδοξίας για αυτές τις αποστολές, αναγνωρίστηκε η ανάγκη και δημιουργήθηκε το 2017 μια ξεχωριστή επιτελική και διοικητική δομή, γνωστή σαν Φορέας Στρατιωτικού Σχεδιασμού και Υλοποίησης (Military Planning and Conducting Capability Cell – MPCC), που στην πραγματικότητα είναι ένα επιχειρησιακό Στρατηγείο στις Βρυξέλλες εντός του EU Military Staff, το οποίο διοικεί όλες τις παραπάνω μη εκτελεστικές αποστολές και προαλείφεται για την ανάληψη στο μέλλον της διοικήσεως μιας ή περισσότερων επιχειρησιακών αποστολών.

Τα στρατεύματα που συμμετέχουν στις αποστολές και τις επιχειρήσεις, μαζί με τους πολιτικούς ομολόγους τους, παρέχουν κάτι που σπάνια ομολογείται: "Προκεχωρημένη Άμυνα". Η ασφάλεια της ΕΕ συνεπάγεται παράλληλο ενδιαφέρον για την ειρήνη και τη σταθερότητα στις γειτονικές και τις γύρω περιοχές μας. Η αποστολή εκεί, στοχεύει στο να θέσει τις βάσεις για βιώσιμη, τοπική ασφάλεια, η οποία αποτελεί προϋπόθεση των αναπτυξιακών προσπαθειών. Τα στρατεύματα που συμμετέχουν σε αυτές τις αποστολές και τις επιχειρήσεις της ΕΕ δεν παρέχουν ασφάλεια

«αυτή καθαυτή» στα αντίστοιχα κράτη υποδοχής, αλλά μάλλον «αποκαθιστούν» ή «δημιουργούν προϋποθέσεις» ασφαλείας. Είναι εκεί για να εκπαιδεύσουν και να βοηθήσουν τις τοπικές Ένοπλες Δυνάμεις να οικοδομήσουν τη δική τους ικανότητα να παρέχουν ασφάλεια με υπεύθυνο και επαγγελματικό τρόπο, τηρώντας το Κράτος Δικαίου και τις διεθνείς συμβάσεις. Με αυτό τον τρόπο παρέχεται "Προκεχωρημένη Άμυνα" για τους Ευρωπαίους, μερικές χιλιάδες χιλιόμετρα νότια και νοτιοανατολικά από τα φυσικά ευρωπαϊκά σύνορα. Επεκτείνοντας το ασφαλές περιβάλλον που απολαμβάνουμε στην Ευρώπη αποτρέπουμε τον τοπικό πληθυσμό από το να εγκαταλείψει το σπίτι του. Τελικά, οι Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και αποστολές και οι τοπικές ΕΔ βοηθούν στην δημιουργία μιας «ζώνης ασφαλείας» όπου ευρίσκεται τώρα ένα «τόξο αστάθειας». Πρέπει, ωστόσο, να παραδεχτούμε ότι παρόλο που αυτή είναι η μόνη αποδεκτή και βιώσιμη λύση, θα χρειαστούν αρκετά χρόνια για να αποφέρει καρπούς.

Αυτά τα έργα αν και πολύ σημαντικά δεν είναι τα μόνα. Η ΕΕ ενισχύει για άλλη μια φορά την ικανότητά της να προωθήσει την ειρήνη και την ασφάλεια σε περιοχές που έχουν πληγεί από συγκρούσεις. Τον Δεκέμβριο του 2021, ανακοινώθηκε ότι με προϋπολογισμό σχεδόν 900 εκατομμυρίων ευρώ, το «Θεματικό πρόγραμμα Παγκόσμια Ευρώπη για την Ειρήνη, τη Σταθερότητα και την Πρόληψη των Συγκρούσεων» θα υποστηρίξει δράσεις με παγκόσμιο ή διαπεριφερειακό αντίκτυπο κατά την περίοδο 2021-2027 έως παροχή βοήθειας για τη δημιουργία ικανοτήτων για την πρόληψη των συγκρούσεων, την οικοδόμηση της ειρήνης και την ετοιμότητα για κρίσεις και την αντιμετώπιση παγκόσμιων, διαπεριφερειακών και αναδυόμενων απειλών. Μέσω αυτού του προγράμματος, η ΕΕ θα συμβάλει στην επίτευξη της ατζέντας των Ηνωμένων Εθνών 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και θα συμπληρωθεί με άλλα εργαλεία όπως η Ευρωπαϊκός Μηχανισμός για την Ειρήνη και οι στρατιωτικές και πολιτικές αποστολές και επιχειρήσεις ΚΠΑΑ.

Αυτά τα έργα δίνουν σάρκα και οστά σε έναν νέο όρο που επινοήθηκε πρόσφατα, τη Στρατηγική Αυτονομία της ΕΕ. Η ιδέα αυτής της ευρωπαϊκής στρατηγικής κυριαρχίας είναι να «αποφύγει τις εξωτερικές εξαρτήσεις σε ένα νέο γεωπολιτικό πλαίσιο». Με αυτό δεν εννοούμε αυτονομία από οποιοδήποτε έθνος ή διεθνή οργανισμό, αλλά αυτονομία να κάνουμε κάτι μόνοι μας, εάν είναι απαραίτητο. Εν τω μεταξύ, ενώ πολλοί μπορεί να αμφισβητήσουν τον όρο «Στρατηγική Αυτονομία» (οι ΗΠΑ είναι οι πρώτες μεταξύ τους), υπάρχει μια αυξανόμενη συνειδητοποίηση ότι η ΕΕ πρέπει να έχει την ικανότητα να ενεργεί χωρίς αδικαιολόγητες εξαρτήσεις όσον αφορά τις δυνατότητες, τις τεχνολογίες και τις πολιτικές αποφάσεις. Για να είμαστε πιο ρεαλιστές και υπό το φως της τραγικής τροπής των γεγονότων στο Αφγανιστάν και στην Ουκρανία, είναι πλέον σαφές ότι η Στρατηγική Αυτονομία της ΕΕ δεν αφορά τον διαχωρισμό της Ευρώπης από τις ΗΠΑ, αλλά τη δυνατότητα της Ευρώπης να δράσει όταν οι ΗΠΑ ή το ΝΑΤΟ δεν ενδιαφέρονται, δεν θέλουν ή δεν είναι σε θέση να ενεργήσουν. Και γίνεται όλο και πιο εύκολο να δούμε σενάρια στη Μέση Ανατολή, την Αφρική ή στην Ανατολική Ευρώπη όπου η ασφάλεια και τα συμφέροντα της ΕΕ βρίσκονται σε κίνδυνο, αλλά οι ΗΠΑ έχουν ελάχιστο ή καθόλου ενδιαφέρον να δράσουν.

Αλλά όχι μόνο αυτό. Μια άλλη καμπή για την ΕΕ είναι μπροστά μας. Ονομάζεται Στρατηγική Πυξίδα (Strategic Compass) και συζητιέται αυτές τις μέρες στις Βρυξέλλες. Αυτό θα είναι το έγγραφο που θα ενημερώσει και θα αναβαθμίσει την Πα-

γκόσμια Στρατηγική της ΕΕ χωρίς να την ακυρώσει και θα την προσαρμόσει στις σημερινές παγκόσμιες γεωπολιτικές απαιτήσεις.

Παρά την πολιτική υπερδραστηριότητα στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας από το 2016, όταν συμφωνήθηκε η Παγκόσμια Στρατηγική, έγινε αντιληπτό ότι τα νέα εργαλεία επικεντρώνονται σε συντριπτική πλειοψηφία στην ανάπτυξη αμυντικών δυνατοτήτων και μόνο στην αμυντική βιομηχανία. Οι πρόσφατες εξελίξεις ανάγκασαν την ΕΕ και τα ΚΜ να συνειδητοποιήσουν σε κάποιο βαθμό, ότι όσο σημαντικοί και αν συνεχίζουν να είναι αυτοί οι δύο παράγοντες, υπάρχει και ένας τρίτος παράγοντας που πρέπει να αντιμετωπιστεί. Αυτός είναι η ικανότητα της ΕΕ για δυναμική στρατιωτική εμπλοκή, αντιδρώντας ακόμη και προληπτικά σε καταστάσεις κρίσης στο έδαφος. Αυτό είναι το τρίτο σκέλος του τριπόδου που συμπληρώνει την Πολιτική Αξιοπιστία στη λήψη αποφάσεων και τη Στρατηγική Αυτονομία. Η Στρατηγική Πυξίδα προφανώς θα καλύψει αυτό το κενό και αναφέρεται σε τέσσερις τομείς: Διαχείριση κρίσεων, Ανθεκτικότητα, Ανάπτυξη Δυνατοτήτων και Συνεταιρισμός.

Η εργασία για την Στρατηγική αυτή Πυξίδα, υπό τον πολιτικό έλεγχο των ΚΜ έχει σχεδόν ολοκληρωθεί, με την παρουσίαση από τον Υπάτο Εκπρόσωπο με την τελική έγκριση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να αναμένεται στις 24-25 Μαρτίου 2022. Η Στρατηγική Πυξίδα όμως αναμένεται ότι θα συνοδεύεται και από ειδικοποιημένα πακέτα δυνατοτήτων για την κυριαρχία ή τον έλεγχο διαφόρων αμυντικών τομέων. Στο πλαίσιο αυτό, όπως τόνισε ο Υπάτος Εκπρόσωπος Borrell: «Αυτό που αντιλαμβανόμαστε σαν Άμυνα με την κλασική έννοια, εξελίσσεται και περικλείει όλο και περισσότερους τομείς και ιδίως τον Κυβερνοπόλεμο και το Διάστημα.».

Το Διάστημα έχει γίνει στρατηγικός τομέας και βασικός παράγοντας για τις περισσότερες καθημερινές μας δραστηριότητες όπως το Διαδίκτυο ή οι τηλεπικοινωνίες. Επιπλέον, παίζει κεντρικό ρόλο στην ασφάλεια και την άμυνα. Ως εκ τούτου, πρέπει να εγγυηθούμε την ικανότητά μας να λειτουργούμε με ασφάλεια και συνεχώς τις υποδομές που είναι απαραίτητες για τις κοινωνίες μας, συμπεριλαμβανομένων των απειλών από/ή στο διάστημα.

Η Ευρώπη είναι μια σημαντική διαστημική δύναμη: ο διαστημικός της τομέας είχε κύκλο εργασιών που αντιπροσωπεύει 15-20% της παγκόσμιας αγοράς, με 48.000 υπαλλήλους που εργάζονται απευθείας σε αυτόν τον τομέα. Η ΕΕ εμπλέκεται όλο και περισσότερο, με τις πιο γνωστές ιστορίες επιτυχίας: το πρόγραμμα Galileo για εντοπισμό θέσης, πλοήγηση και χρονισμό και το πρόγραμμα Copernicus που θεωρείται το μεγαλύτερο σύστημα παρατήρησης της Γης, όπως και άλλα μικρότερα προγράμματα πλοήγησης σε Α/Δ, παρακολούθησης δορυφόρων και ασφάλειας των δορυφορικών επικοινωνιών. Για το Διαστημικό Πρόγραμμα έχουν διατεθεί 13,2 δισ. ευρώ στον προϋπολογισμό της ΕΕ— που είναι το μεγαλύτερο κονδύλιο για το Διάστημα σε επίπεδο ΕΕ που έγινε ποτέ. Τον Φεβρουάριο του 2022, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε δύο νέες πρωτοβουλίες για το Διάστημα:

1. Το Διαστημικό Σύστημα Ασφαλούς Συνδεσιμότητας της ΕΕ που θα εξασφαλίσει παγκόσμια πρόσβαση σε ασφαλείς και οικονομικά αποδοτικές υπηρεσίες δορυφορικών επικοινωνιών, για κυβερνητικές επικοινωνίες και εμπορική χρήση και
2. Το Σύστημα Διαχείριση Διαστημικής Κυκλοφορίας (STM).

Ωστόσο, πρέπει να κάνουμε περισσότερα στο μέλλον για να διατηρήσουμε το ρυθμό, ώστε να παραμείνουμε κορυφαία διαστημική δύναμη και να ενισχύσουμε τη στρατηγική μας αυτονομία και σε αυτόν τον τομέα. Αναμένεται ότι η Στρατηγική Πυξίδα θα περιλαμβάνει προτάσεις και για αυτό τον τομέα.

Όλες αυτές οι ενέργειες κατέστησαν σαφές ότι η ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής Στρατηγικής Κουλτούρας πρέπει να είναι ο επόμενος στόχος μας, αν και έχουμε καθυστερήσει πολύ ως προς αυτό. Αυτή η Στρατηγική Κουλτούρα θα πρέπει να είναι ένας κοινός τρόπος να αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο σε στρατηγικό επίπεδο, καθορίζοντας κοινές απειλές και προκλήσεις, αλλά και κοινούς τρόπους αντιμετώπισης τους. Χωρίς αυτή δεν πρόκειται να υπάρξει επιτυχής Ευρωπαϊκή Αμυντική προσπάθεια. Απαιτείται ένας κοινός παρονομαστής για όλες τις δράσεις των κρατών μελών που σχετίζονται με την άμυνα, με μια κοινή προσέγγιση του πρόσφατου ιστορικού παρελθόντος και όλα αυτά βασισμένα σε μια σαφή θεσμική εμπιστοσύνη και συναντίληψη που θα επιτρέψει την επιτυχή και αποτελεσματική χρήση των στρατιωτικών δυνάμεων ως νόμιμου μέσου εφαρμογής της πολιτικής της ΕΕ. Μόνο συμμετέχοντας σε όλες τις δραστηριότητες που σχετίζονται με την ασφάλεια της ΕΕ με μια πραγματικά δεσμευτική και εναρμονισμένη προσέγγιση και μόνο όταν όλα τα ΚΜ θα μιλούν με μία φωνή, τότε και μόνο τότε θα είμαστε σε θέση - ως Ευρωπαίοι - να στηριχθούμε σε μια ευρωπαϊκή στρατηγική κουλτούρα για την κοινή μας άμυνα, και με βάση τη Στρατηγική μας Πυξίδα και πάντα σε συνεργασία με το ΝΑΤΟ να προστατεύσουμε αποτελεσματικά τις χώρες μας, και τους πολίτες μας. Η αλλαγή πολιτικής της Γερμανίας για την άμυνα της είναι εξαιρετικής σημασίας για τον τομέα αυτό.

Όσον αφορά τώρα στις σχέσεις μεταξύ ΕΕ και ΝΑΤΟ, οι δύο οργανισμοί οφείλουν να συνεργαστούν για να προωθήσουν την ειρήνη και τη σταθερότητα στον ευρωπαϊκό χώρο. Η σχέση ΕΕ-ΝΑΤΟ πρέπει να εξεταστεί σε τρία επίπεδα συζήτησης:

- Σχέση και συμπληρωματικότητα μεταξύ των δύο οργανισμών,
- Τι πρέπει να κάνουν τα κράτη μέλη της ΕΕ στο ΝΑΤΟ και τέλος
- Ο Ευρύτερος Διατλαντικός δεσμός, δηλαδή ο δεσμός ΗΠΑ- Ευρώπης.

Αυτό δεν είναι ένα παιχνίδι μηδενικού αθροίσματος, όπου η τοποθέτηση περισσότερων πόρων στην ΕΕ έπεται την αφαίρεση τους από το ΝΑΤΟ, αλλά θα μπορούσε σίγουρα να είναι μια κατάσταση αμοιβαίου οφέλους (win-win) και για τους δύο Οργανισμούς. Στην πραγματικότητα, δεδομένου ότι η ενίσχυση του ευρωπαϊκού πυλώνα είναι επίσης ένας σαφής στρατηγικός στόχος για το ίδιο το ΝΑΤΟ αλλά και μια μακροχρόνια απαίτηση από τις ΗΠΑ, είναι σαφές ότι οι αμυντικές πρωτοβουλίες της ΕΕ δεν υπονομεύουν το ΝΑΤΟ, αλλά μάλλον το ενισχύουν. Το ΝΑΤΟ θα επικεντρωθεί στη Συλλογική Άμυνα, ενώ η ΕΕ θα έχει ηγετική θέση για όλα τα θέματα διαχείρισης κρίσεων, ασφάλειας και προστασίας των πολιτών καθώς και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αν και είναι απολύτως κατανοητό ότι η υπεράσπιση της Ευρώπης είναι ευθύνη του ΝΑΤΟ, στην ΕΕ θα πρέπει να δοθεί μια ευρεία ατζέντα για την προστασία των πολιτών των κρατών μελών της (συννοριακοί έλεγχοι, τρομοκρατία, κυβερνοεπιθέσεις, υβριδικός πόλεμος) στηριγμένη κυρίως σε δυνάμεις επιβολής του νόμου με την υποστήριξη πάντα των ΕΔ εφόσον απαιτηθεί. Με πολύ απλά λόγια: Αυτό που είναι καλό για την ΕΕ θα μπορούσε επίσης να είναι καλό για το ΝΑΤΟ και το αντίστροφο. Οι λέξεις κλειδιά είναι η Αμοιβαία Ενίσχυση και ο Επιμερισμός Βαρών. Αυ-

τές πρέπει να έχουμε κατά νου κάθε φορά που κάποιος μιλά για τις απαιτήσεις σχέσεων ΕΕ-NATO.

Ένα από τα πιο αινιγματικά ζητήματα που αντιμετωπίζει η ΕΕ είναι οι σχέσεις της με την Κίνα. Η Κίνα είναι ταυτόχρονα εταίρος μεν, για παράδειγμα στη δράση για το κλίμα, ανταγωνιστής, ιδίως από οικονομική άποψη· αντίπαλος δε όταν προωθεί ενεργά εναλλακτικές μορφές μη δημοκρατικής διακυβέρνησης για να επεκτείνει τη σφαίρα επιρροής της. Αν και μια πολύ σημαντική Συνολική Συμφωνία Επενδύσεων (CAI) μεταξύ ΕΕ και Κίνας υπογράφηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2020, η σχέση με την Κίνα επιδεινώνεται συνεχώς λόγω των κινεζικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά και της δυναμικής των Σχέσεων ΗΠΑ-Κίνας. Το ΑΥΚΥΣ σίγουρα θα αφήσει το αποτύπωμά του στις σχέσεις ΕΕ-Κίνας, καθώς αυτές συνδέονται άμεσα με τις σχέσεις ΕΕ-ΗΠΑ, όπως διαμορφώθηκαν μετά το ΑΥΚΥΣ.

Αυτή λοιπόν ήταν η κατάσταση στην ΕΕ και στον ευρύτερο και στενότερο περίγυρο της, όταν ξέσπασε η κρίση στην Ουκρανία.

Η εξωφρενική επίθεση της Ρωσίας στην Ουκρανία ήταν ένα σοκ, στέλνοντας κύματα φόβου, τρόμου και αναταραχής σε όλη την ήπειρο, αλλά και το παγκόσμιο περιβάλλον. Μια τέτοια απροκάλυπτη Πολιτική και Χρήση της Ισχύος κινδυνεύει να δημιουργήσει έναν κόσμο όπου η βασισμένη σε κανόνες διεθνής τάξη, δίνει τη θέση της στους νόμους της ζούγκλας. Πιστεύαμε ότι είχαμε απομακρυνθεί από το τοπίο αυτό της ζούγκλας προηγούμενων αιώνων και είχαμε βγει σε ένα ξέφωτο συνεννόησης, σεβασμού και πολιτισμένης αναζήτησης λύσεων αμοιβαίου κέρδους, αλλά δυστυχώς η Ρωσία μας διέψευσε.

Δεν γνωρίζουμε πότε και πώς θα τελειώσει η σύγκρουση. Αλλά τις προηγούμενες ημέρες γίναμε μάρτυρες της καθυστερημένης γέννησης της γεωπολιτικής Ευρώπης. Αυτή για την οποία μιλούσαμε εδώ και χρόνια: με ενότητα σκοπού και χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα και τη μόχλευση για την υποστήριξη των πολιτικών της στόχων.

Η ΕΕ ενήργησε εξαιρετικά γρήγορα και με πρωτοφανή αποφασιστικότητα που έσπασε αρκετά ταμπού. Αναμφισβήτητα, έχουμε προχωρήσει περισσότερο μέσα σε μια εβδομάδα από ό,τι εδώ και δεκαετίες συζητήσεων. Όλα αυτά αποδεικνύουν ότι όταν χτυπά η κρίση, οι Ευρωπαίοι όντως συνέρχονται και επικαλούνται και αναπτύσσουν ισχυρή συλλογική βούληση για να υπερασπιστούν τις αξίες και τα συμφέροντά τους από οποιασδήποτε μορφής επίθεση. Να σταθούμε δίπλα στην Ουκρανία, όχι μόνο με λόγια, αλλά και με πράξεις. Φαίνεται ότι οι Ευρωπαίοι είναι έτοιμοι να πληρώσουν το οποιοδήποτε τίμημα απαιτηθεί, πέραν των διαφόρων οικονομικών μέτρων και κυρώσεων.

Συμφωνήσαμε επίσης μέσα σε λίγες ώρες, να χρησιμοποιήσουμε τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Ειρήνης για να προσφέρουμε οικονομική υποστήριξη και να συντονίσουμε τις προσπάθειες των ΚΜ να παραδώσουν όπλα στον Ουκρανικό Στρατό για να βοηθήσουμε στην άμυνα της χώρας ενάντια στη ρωσική επιθετικότητα. Άλλο ένα ταμπού έπεσε. Έχουμε και σχεδιάζουμε δυνατότητες αντιποίνων.

Καθώς πρόκειται για πόλεμο πλήρους κλίμακας και η Ουκρανία έχει κάθε δικαίωμα να υπερασπιστεί τον εαυτό της, πρέπει να τη στηρίξουμε με τα μέσα που

χρειάζεται για αυτή την αυτοάμυνα. Αποφασίσαμε να χρησιμοποιήσουμε τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Ειρήνης για την παροχή εξοπλισμού φονικών όπλων αξίας 450 εκατομμυρίων ευρώ και 50 εκατομμυρίων ευρώ μη θανατηφόρων προμηθειών (όπως καύσιμα και προστατευτικό εξοπλισμό). Αυτά τα μέτρα θα είναι πλήρως συνεπή με όσα έχουν ήδη αποφασίσει να κάνουν τα ΚΜ της ΕΕ σε εθνική βάση. Άλλο ένα ταμπού έπεσε. Είναι η πρώτη φορά που η ΕΕ θα παρέχει θανατηφόρο στρατιωτικό εξοπλισμό σε χώρα που δέχεται επίθεση. Για το σκοπό αυτό ο Υπάτος Εκπρόσωπος και αντιπρόεδρος της Επιτροπής Borrell ίδρυσε στα πλαίσια του Στρατιωτικού Επιτελείου της ΕΕ, ένα Γραφείο Συμφηφισμού το οποίο να συνδέει και να υποστηρίζει τους φορείς της ΕΕ με τις Ουκρανικές ΕΔ στα θέματα που αφορούν στη στρατιωτική βοήθεια από την ΕΕ ή από τις διάφορες (ΚΜ ή όχι) χώρες σε διμερές επίπεδο και να μεριμνά για την έγκαιρη προώθηση της οποιαδήποτε βοήθειας διατεθεί.

Παράλληλα, έχοντας υπόψη τις ξεχωριστές ρωσικές ικανότητες στον Υβριδικό πόλεμο και ότι οι επιχειρήσεις στον κυβερνοχώρο είναι ζωτικής σημασίας, ενεργοποιήθηκε το έργο της PESCO Cyber Rapid Response Teams (Ομάδες Αμέσου Αντιδράσεως Κυβερνοπολέμου) ώστε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να μπορεί να παρέχει εξοπλισμό, λογισμικό και άλλες μορφές βοήθειας για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας στον κυβερνοχώρο της Ουκρανίας.

Στον ίδιο χρόνο, διαρροές στον ευρωπαϊκό Τύπο τονίζουν ότι αλλαγές έχουν ήδη προστεθεί και επιβληθεί στο υπό έγκριση έγγραφο της «Στρατηγικής Πυξίδας». Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία οδήγησε σε σημαντική αλλαγή του επερχόμενου αυτού εγγράφου στρατιωτικής στρατηγικής της ΕΕ, με την απειλή ασφαλείας από την επιθετικότητα της Μόσχας να κυριαρχεί σε όλη την τελευταία έκδοση του εγγράφου.

Το νέο έγγραφο επικρίνει τη Ρωσία για το ότι «έδειξε ετοιμότητα να χρησιμοποιήσει το υψηλότερο επίπεδο στρατιωτικής δύναμης, ανεξάρτητα από νομικές ή ανθρωπιστικές εκτιμήσεις, σε συνδυασμό με υβριδικές τακτικές, κυβερνοεπιθέσεις και χειραγώγηση και παρέμβαση ξένων πληροφοριών, ενεργειακό καταναγκασμό και επιθετική πυρηνική ρητορική» ενώ παράλληλα το έγγραφο αναφέρεται επίσης σε «βασικές αρχές πάνω στις οποίες οικοδομείται η ευρωπαϊκή ασφάλεια, που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και στα ιδρυτικά έγγραφα του ΟΑΣΕ, συμπεριλαμβανομένης της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι και του Χάρτη του Παρισιού». Αυτά είναι τα νομικά έγγραφα – τα οποία επικεντρώνονται στην εδαφική ακεραιότητα των κρατών και των συνόρων, που καλούν τα κράτη να απέχουν από την απειλή ή τη χρήση βίας και ξεκαθαρίζουν την ελευθερία των χωρών να επιλέγουν ή αλλάζουν τις ρυθμίσεις ασφαλείας τους, όλα όσα έχουν αμφισβητηθεί από τη Ρωσία στην περίπτωση της Ουκρανίας.

«Αυτές οι αρχές δεν είναι ούτε διαπραγματεύσιμες ούτε υπόκεινται σε αναθεώρηση ή επανερμηνεία», τονίζει το προσχέδιο. «Σε αυτό το πλαίσιο, η στρατηγική μας συνεργασία με το NATO και η συλλογική άμυνα που παρέχει στους Συμμάχους είναι πιο σημαντική από ποτέ για την ευρωατλαντική μας ασφάλεια».

Οι συνθήκες της ΕΕ απαγορεύουν στην Ένωση να χρησιμοποιεί τον τακτικό πολυετή προϋπολογισμό της για τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων με στρατιωτικές ή αμυντικές επιπτώσεις.

Σύμφωνα με τα νέα σχέδια, επιβεβαιώνεται ότι η ΕΕ θα χρησιμοποιεί πλέον ένα εκτός προϋπολογισμού χρηματοδοτικό εργαλείο, τον «Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Ειρήνης» (EPF) με ανώτατο όριο 5 δισεκατομμυρίων ευρώ, στις περιπτώσεις που απαιτούνται να χρηματοδοτηθούν άμεσα συγκεκριμένες στρατιωτικές δράσεις και να εξασφαλισθεί η παροχή στρατιωτικής βοήθειας.

Αυτό μπορεί επίσης να γίνει για να αυξηθούν οι αμυντικές δυνατότητες των εταίρων της ΕΕ σε μια στιγμή κρίσης, όπως στην περίπτωση του πακέτου βοήθειας για την υποστήριξη των Ουκρανικών Ενόπλων Δυνάμεων για την υπεράσπιση του εδάφους και του πληθυσμού τους από την απρόκλητη και αδικαιολόγητη επιθετικότητα του μεγάλου τους γείτονα.

Όσον αφορά στις αμυντικές δαπάνες, το νέο προσχέδιο της Στρατηγικής Πυξίδας αναφέρει ότι «καθίσταται επείγον να δαπανηθούν περισσότερα ποσά και με καλύτερο τρόπο» πάντα σε συντονισμό μεταξύ των ΚΜ και της ΕΕ.

Η ΕΕ αναμένεται ότι θα «καθορίσει στόχους για αυξημένες και βελτιωμένες αμυντικές δαπάνες» έως τα μέσα του 2022, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να έχει επιφορτιστεί με την ανάπτυξη πρόσθετων κινήτρων για συνεργατικές επενδύσεις, όπως η πρόσφατη πρόταση απαλλαγής των ΚΜ από τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) κατά την αγορά αμυντικού εξοπλισμού που παράγεται στην Ευρώπη, με σκοπό την προώθηση κοινών εξοπλιστικών έργων.

Εκτιμάται ότι η ΕΕ όπως και οι λοιποί διεθνείς οργανισμοί θα καταβάλλουν κάθε προσπάθεια ώστε η Ρωσία να επιστρέψει στη λογική και πολιτισμένη διεθνή συμπεριφορά, και να αποκατασταθεί η ειρήνη στην Ουκρανία και στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Αυτές οι δυο σχεδόν εβδομάδες του πολέμου στην Ουκρανία ήταν και θα συνεχίσουν να είναι μια ρηξικέλευθη αλλαγή στην ιστορία της Ευρώπης, η οποία όμως θα πρέπει να αναχαιτισθεί μόνιμα και αποτελεσματικά.

Επιστρέφοντας στη περιοχή μας, τίθεται το ερώτημα τι σημαίνει για την Ευρώπη και την Ελλάδα και την Κύπρο ειδικότερα, το ότι φυλάμε τα εξωτερικά ανατολικά σύνορα της Ευρώπης;

Η πλέον προβεβλημένη, οικεία και αναγκαία σε μας και σ'ολες τις συνοριακές χώρες ευρωπαϊκή συνοριακή υπηρεσία είναι η FRONTEX, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Φύλαξης των Εξωτερικών Συνόρων, που εκτελεί επιχειρήσεις στην Ελλάδα από το 2006. Η απαίτηση αποτελεσματικότερης φύλαξης των εξωτερικών ευρωπαϊκών συνόρων οδήγησε στην απόφαση αναβάθμισης της υπηρεσίας και στον μετασχηματισμό της σε Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, παρότι θα κρατήσει την οικεία ονομασία FRONTEX. Στα σχετικά μελλοντικά σχέδια προβλεπόταν η πρόσληψη προσωπικού 10.000 το οποίο και θα αναπτυσσόταν καθαρά υπό την σημαία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την απόκτηση αποκλειστικά δικών της μέσων, τα οποία θα χρησιμοποιούνταν επ'ωφελεία των κρατών-μελών. Ευρωσκεπτικιστικές φωνές δυστυχώς μετρίασαν τον αρχικό ενθουσιασμό και επέβαλαν πολύ πιο μετριοπαθείς σχεδιασμούς. Πρόσφατα όμως οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής είναι πάλι στο τραπέζι και έχουν αρχίσει διεθνείς διαγωνισμοί πρόσληψης πυρήνων. Νομίζω ότι οι τελευταίες εξελίξεις θα βοηθήσουν να εγκριθεί επιτέλους το σχέδιο για μια ισχυρή FRONTEX που μαζί με τις εθνικές συνοριακές δυνάμεις θα ελέγχει τα χερσαία και θαλάσσια ευρωπαϊκά σύνορα.

Η χώρα μας αντιμετωπίζει επί μακρόν την αναθεωρητικότητα και επιθετικότητα του εξ ανατολών γείτονά της, κυρίως στο Αιγαίο πέλαγος αλλά και στην Ανατολική Μεσόγειο. Το τελευταίο διάστημα δυστυχώς οι σχέσεις βαίνουν διαρκώς ακόμα περισσότερο επιδεινούμενες. Έτσι, τη φιλική συγκατάβαση των χρόνων της δικής μας οικονομικής και πολιτικής κρίσης τα τελευταία χρόνια μέχρι το 2015, όπου οι Τούρκοι ήταν τουλάχιστον μη προκλητικοί, σεβόμενοι τα προβλήματα μας, διαδέχτηκε μια ταχέως κλιμακούμενη αντιπαράθεση κυρίως στο Αιγαίο και την Αν. Μεσόγειο. Η νέα αυτή προσέγγιση στηρίζεται δυστυχώς σε μια σχετικά πρόσφατη τουρκική εκτίμηση του 2016 περί της μακροπρόθεσμης παρακμής και υποβάθμισης του ρόλου της Ελλάδας στην περιοχή λόγω μείωσης των ελληνικών «μεταβλητών της εξουσίας, δηλαδή το χρήματος, του πληθυσμού, των πηγών και της στρατιωτική ισχύος». Η Τουρκία έχει αποφασίσει μονομερώς - ως ο «νταής της γειτονιάς» - ότι πρέπει να έχει μερίδιο στα τυχόν κέρδη από την εξόρυξη υδρογονανθράκων στην περιοχή. Η τουρκική αναθεωρητικότητα συγκρούεται πλέον καθημερινά με την ελληνική προσπάθεια διατήρησης των κεκτημένων αυτών, που εξασφαλίσαμε από τη Συνθήκη της Λωζάννης και μετέπειτα. Είναι κοινώς αποδεκτό πλέον, ότι η Τουρκία επιδιώκει μια συνδιαχείριση στο Αιγαίο αλλά και εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων στη ΝΑ Μεσόγειο με τους δικούς της όρους. Η τακτική της Τουρκίας είναι γνωστή: Δημιουργία τετελεσμένων και αν ο αντίπαλος δεν τα δεχτεί έχει να αντιμετωπίσει μια σοβαρή κρίση. Δυο επιλογές παρέχονται πάντα στους αντιπάλους της:

Συμφώνησε μαζί μας ή Ετοιμάσου να πολεμήσεις!!

Είναι ολοφάνερο πλέον ότι η Τουρκία επιδιώκει μια συνδιαχείριση στο Αιγαίο που είναι το κυρίαρχο ζήτημα που ουσιαστικά υλοποιείται με την προσπάθεια διαίρεσης της περιοχής σε δύο μέρη με βάση τον 25ο Μεσημβρινό. Είναι χρήσιμο να υπενθυμίσουμε ότι η μόνη αναγνωρισμένη ελληνοτουρκική διαφορά σύμφωνα με την καθιερωμένη ελληνική θέση είναι η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μεταξύ των δύο χωρών, διαφορά που χρονολογείται από το 1973. Αυτή πρόσφατα προσαρμόστηκε για να οριοθετήσει τις θαλάσσιες ζώνες ώστε να την περιλαμβάνει η ΑΟΖ. Οτιδήποτε άλλο είναι μονομερής και αυθαίρετη διεκδίκηση της Τουρκίας.

Είναι βέβαιο ότι στο άμεσο μέλλον η Τουρκία θα συνεχίσει να ενισχύει με κάθε μέσο τον ρόλο της, ακόμη και κατά παράβαση των όσων έχουν συζητηθεί και συμφωνηθεί ανεπίσημα. Η Άγκυρα, παράλληλα με την προσπάθειά της να έχει στρατηγικό ρόλο στην Κεντρική Μεσόγειο, θα συνεχίσει τις προσπάθειές της για κατοχύρωση κυριαρχικών δικαιωμάτων έναντι της Ελλάδας και της Κύπρου, αμφισβητώντας όχι μόνο την υφαλοκρηπίδα των νησιών ή την ΑΟΖ αλλά και το καθεστώς των νησιών και τα χωρικά ύδατα.

Είναι γνωστό ότι τρία είναι τα βασικά εργαλεία της Τουρκικής πολιτικής στη παρούσα κατάσταση. Τα γνωστά 3 m: Military (Ένοπλες Δυνάμεις) – Migrants(Μετανάστες) – Mosques(Τζαμιά). Πρέπει να καταλάβουμε ότι οι Τούρκοι δεν είναι συναινετικοί. Η κουλτούρα και η νοοτροπία τους δεν έχουν ρίζες στον Διαφωτισμό, την ελληνορωμαϊκή κουλτούρα, τη χριστιανική παράδοση και τον ουμανισμό. Η πολιτική τους κουλτούρα δεν βασίζεται στη συναίνεση, τον διάλογο και τη διαπραγμάτευση. Δεν θέλουν συνεννόηση και αμοιβαία επωφελείς λύσεις. Είναι συγκρουσιακοί, αναγνωρίζουν τη βία ως την προτιμώμενη πορεία δράσης τους και είναι

πάντα έτοιμοι να καταφύγουν σε αυτήν, και παρόλο που διαπραγματεύονται με μια λογική παζαριού, αντιλαμβάνονται όλες τις συγκρούσεις ως παιχνίδια μηδενικού αθροίσματος.

Είναι όμως η πρώτη φορά, και αυτό άρχισε μετά την υβριδική επίθεση του Έβρου, που τα ελληνοτουρκικά προβλήματα έχουν γίνει ευρωτουρκικά. Είναι η πρώτη φορά που η Ευρώπη παίρνει σαφή θέση υπέρ της Ελλάδος προς μεγάλη δυσανεμία της Τουρκίας. Ασφαλώς πολλοί θα περίμεναν μια πιο έμπρακτη εκδήλωση της ευρωπαϊκής υποστήριξης με ευρωπαϊκές ΕΔ (κάτι που δεν είναι δυνατόν στη παρούσα κατάσταση σύμφωνα με τις συνθήκες και τις δυνατότητες που υπάρχουν) και επιβολή πάσης φύσεως κυρώσεων, οι οποίες όμως δεν εγκρίνονται ή επιβάλλονται από τη μια στιγμή στην άλλη. Ας μη ξεχνάμε όμως ότι ήταν η απειλή ενδεχομένων κυρώσεων από την ΕΕ που έληξε την κρίση του ερευνητικού σκάφους Ορούτς Ρέις, κάτι που αποδεικνύει ότι οι σχέσεις της Τουρκίας με την Ευρώπη μπήκαν οριστικά σε μια νέα φάση και δεν θα ξαναγίνουν ποτέ, ακόμα και αν ομαλοποιηθούν πραγματικά φιλικές και αρμονικές τουλάχιστον όχι στο ορατό μέλλον. Η κατάσταση στην Ουκρανία, το παράλληλο αφήγημα Τουρκίας- Ρωσίας και οι πολιτικές προσεγγίσεις Πούτιν-Ερντογάν καθώς και η ευκολία με την οποία επιλέγουν σαν προτιμώμενη μέθοδο την χρήση πολεμικής βίας κατά των αντιπάλων τους δεν ωφελεί επί του παρόντος την πολιτική και επικοινωνιακή διάσταση των τουρκικών θέσεων και δεν επιτρέπει, ανέχεται ή διευκολύνει την εφαρμογή τέτοιων πολιτικών.

Παρόλα αυτά θεωρώ ότι έχει πλέον καταστεί σαφές στην ελληνική κοινωνία, ότι δεν θα πρέπει να επαφιόμαστε σε μία δυνητική έξωθεν παροχή στρατιωτικής υποστήριξης, σε μία ενδεχόμενη ελληνο-τουρκική κρίση ή σύρραξη ή έστω απλή αμφισβήτηση των ανατολικών μας συνόρων. Αυτά τα ελληνικά, αλλά και ταυτόχρονα, ευρωπαϊκά σύνορα και συμφέροντα, αιώνες τώρα, τα υπερασπιζόμαστε μόνοι μας εμείς οι Έλληνες. Στην πραγματικότητα, τα υπερασπιζόμαστε από το 490 πΧ στο Μαραθώνα. Και στο προβλέψιμο μέλλον, αυτό θα εξακολουθήσουμε να κάνουμε. Το μήνυμα κάποιων ευρωπαϊκών χωρών παλαιότερα ότι θα στείλουν προσωπικό και μέσα του Στρατού και της Αστυνομίας τους για να μας βοηθήσουν για τη φύλαξη των συνόρων μας είναι ενθαρρυντικό, αλλά δεν αλλάζει τη βασική προσέγγιση και ευθύνη. Το ίδιο θα ισχύσει και για τις ενδεχόμενες συμμαχίες και συμφωνίες αμυντικής συνδρομής. Με τα ισχύοντα δεδομένα λοιπόν, ας μην περιμένουμε να δούμε ξένους στρατιώτες να αντιμετωπίζουν μαζί μας την τουρκική απειλή.

Η επίκληση των Ρητρών Αλληλεγγύης που προαναφέρθηκαν και προβλέπονται από τις Ευρωπαϊκές συνθήκες δεν αναμένεται να παράγει καθοριστικά αποτελέσματα εκτός από την οικονομική ενίσχυση και κάποιες μικρές δυνάμεις και δυνατότητες, κυρίως σε διμερές επίπεδο, καθώς η πρόσφατη ιστορία και η διεθνής πολιτική είναι γεμάτη από παραδείγματα υποσχέσεων που εντέχνως ξεχάστηκαν υπό το βάρος των εξελίξεων, ιδίως όταν η οποιαδήποτε συνεισφορά μπορεί να συνεπάγεται απώλειες και αίμα.

Είναι γνωστή η ρήση του Νικολό Μακιαβέλι, που δυστυχώς στηριγμένη στην ιστορική εμπειρία φαντάζει πάντα επίκαιρη, και πρέπει να είναι φυλαγμένη στο βάθος του μυαλού μας όταν προεξοφλούμε την διεθνή έμπρακτη βοήθεια *«Η υπόσχεση που δόθηκε ήταν μια αναγκαιότητα του παρελθόντος. Ο λόγος που δεν κρατήθηκε είναι μια αναγκαιότητα του παρόντος»*.

Η παγκόσμια εμπειρία αλλά και η ιστορική διαδρομή του ελληνισμού, δείχνει ότι δεν υπάρχουν απειλές που δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν. Αρκεί να είμαστε ψύχραιμοι, ενωμένοι και αποφασισμένοι, όχι να θυσιάσουμε ή απλά να επιβιώσουμε, αλλά να νικήσουμε για να πετύχουμε τους στόχους μας και να διαφυλάξουμε την εθνική μας ακεραιότητα και αξιοπρέπεια. Η αποδοχή τετελεσμένων μείωσης της εθνικής κυριαρχίας μας, υπό οποιεσδήποτε συνθήκες με ή χωρίς την ΕΕ, είναι απλώς αδιανόητη, και η σίγουρη και απαραίτητη αντίδραση μας με ή χωρίς την ΕΕ, θα πρέπει να είναι δυναμική, αποφασιστική και επιτυχής.

Αυτή η στιγμή δεν είναι μόνο δική μας. Είναι και η στιγμή για την Ευρωπαϊκή Ένωση να συζητήσει και να αποφασίσει τι θέλει να είναι. Για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του μέλλοντος, πρέπει να αναθεωρήσει πολλά πράγματα. Σχετικά με τον τρόπο σκέψης, τις διαδικασίες, τις μεθόδους, δίνοντας μεγαλύτερη προσοχή στην ικανότητά της να ενεργεί παρά στις ατέλειωτες εσωτερικές συζητήσεις. Η τρέχουσα τραγική στιγμή της Ουκρανικής κρίσης πρέπει να την ωθήσει να προχωρήσει περαιτέρω σε αυτό το μονοπάτι προκειμένου να προστατεύσει τις ζωές, και να εξασφαλίσει την ασφάλεια και την ευημερία όλων. Αυτή είναι η πραγματική πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπίσει το άμεσο επόμενο χρονικό διάστημα.

Η ΕΕ υπο το πρίσμα των προσφάτων γεγονότων πρέπει όπως προείπα να γίνει Γεωπολιτικός παίκτης Σκληρής Ισχύος που θα αφορά πλέον όχι μόνο σε παραδείγματα οικονομικών κυρώσεων αλλά και σε προβολή ή χρήση σκληρών στρατιωτικών δυνατοτήτων. Στον κόσμο μας η Σκληρή Ισχύς είναι το μέσο να επιβάλλεις τη θέληση σου και να εξαναγκάσεις τον αντίπαλο να «συμμορφωθεί». Η Σκληρή Ισχύ των οικονομικών κυρώσεων συχνά δεν είναι αρκετή. Είναι καιρός να συνηθίσει και στην ιδέα της προβολής ή χρήσης και στρατιωτικής Σκληρής Ισχύος. Και βέβαια να προετοιμασθεί για τις συνέπειες που μπορεί να έχει μια τέτοια πολιτική, βραχυπρόθεσμα αλλά και μακροπρόθεσμα.

Όπως τόνισε ο Υπάτος Εκπρόσωπος Borrell: «Πρέπει να βάλουμε περισσότερη άμυνα και ασφάλεια στη νοοτροπία μας και να σταματήσουμε τις θεολογικές συζητήσεις για τη στρατηγική αυτονομία. Μπορούμε να το ονομάσουμε όπως θέλουμε, αλλά πρέπει να πάρουμε την ασφάλειά μας στα χέρια μας». Αυτή η προσέγγιση δεν έχει να κάνει με την αποδυνάμωση του διατλαντικού δεσμού, ο οποίος, παρεμπιπτόντως, είναι ισχυρότερος από ποτέ: στην τρέχουσα κρίση, η διατλαντική ενότητά μας ήταν 100%.

Η Ευρώπη είναι το σπίτι μας και η ΕΕ είναι η οικογένειά μας. Η ευρωπαϊκή πολιτική ηγεσία θα πρέπει να έχει τη βούληση, το θάρρος και τις δυνατότητες να κάνει τη σωστή χρήση της Σκληρής Ισχύος της απέναντι σε οποιαδήποτε απειλή κατά της ΕΕ προκειμένου να αναβαθμισθεί σ' ένα διεθνή οργανισμό που προστατεύει πραγματικά τα ΚΜ της, τους πολίτες της και τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής. Και η Ανατολική Μεσόγειος πρέπει να είναι ένα από τα πεδία στα οποία η ΕΕ θα κληθεί να επιβεβαιώσει, αν το αποφασίσει, τον νέο δυναμικό ρόλο της. Αυτό βέβαια περιλαμβάνει και το Αιγαίο και τα ελληνικά νησιά.

Σταματώ εδώ και είμαι έτοιμος για τις ερωτήσεις σας.

ΣΧΟΛΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΗΣ

*****

**“Θέματα Ασφαλείας και Άμυνας στην ΕΕ –
- Ο ρόλος της Ελλάδος”**

Στγος (εα) Μιχαήλ Κωσταράκος

Επίτιμος Α/ΓΕΕΘΑ

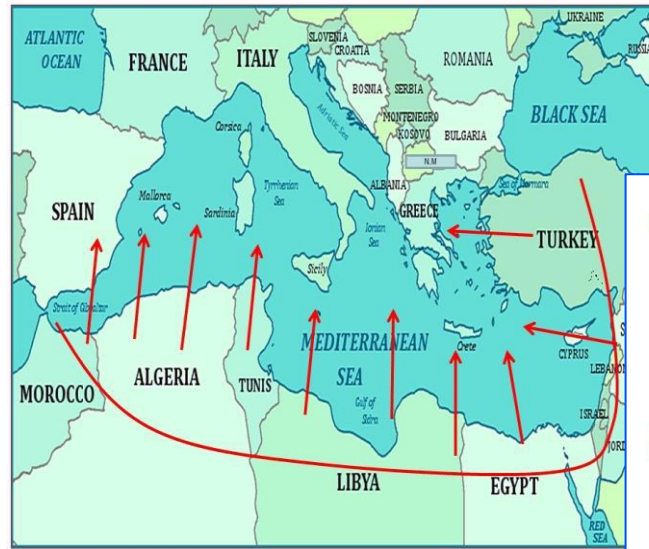
Πρ. Πρόεδρος Στρατιωτικής Επιτροπής της ΕΕ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Η κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ – Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

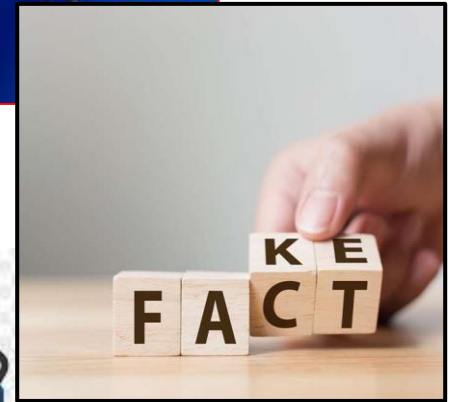
ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

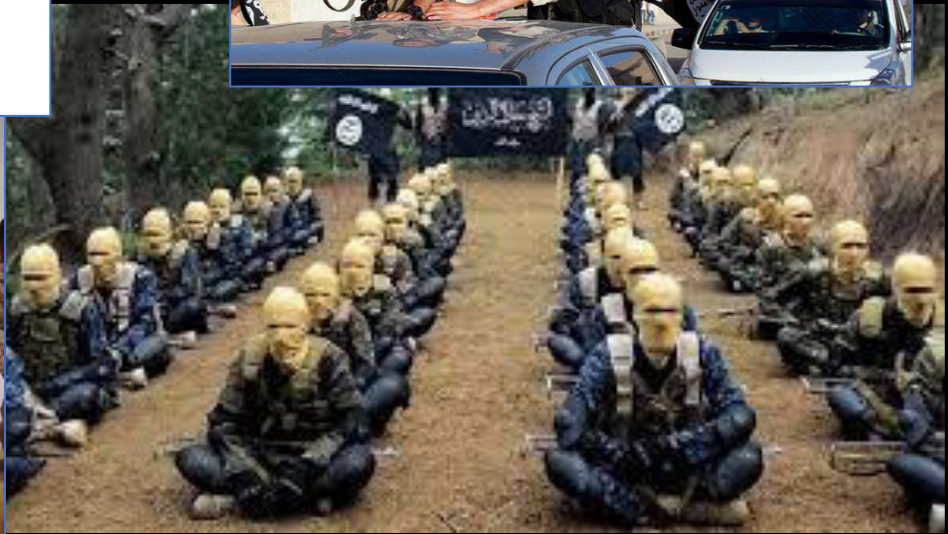
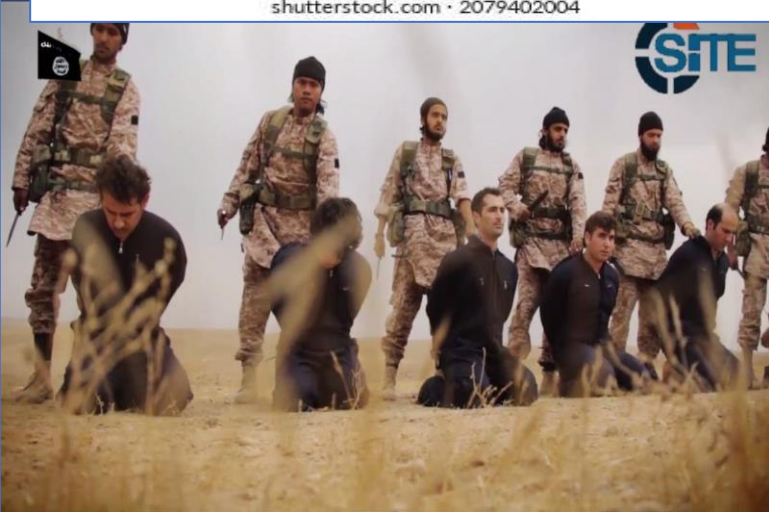
ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- - Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

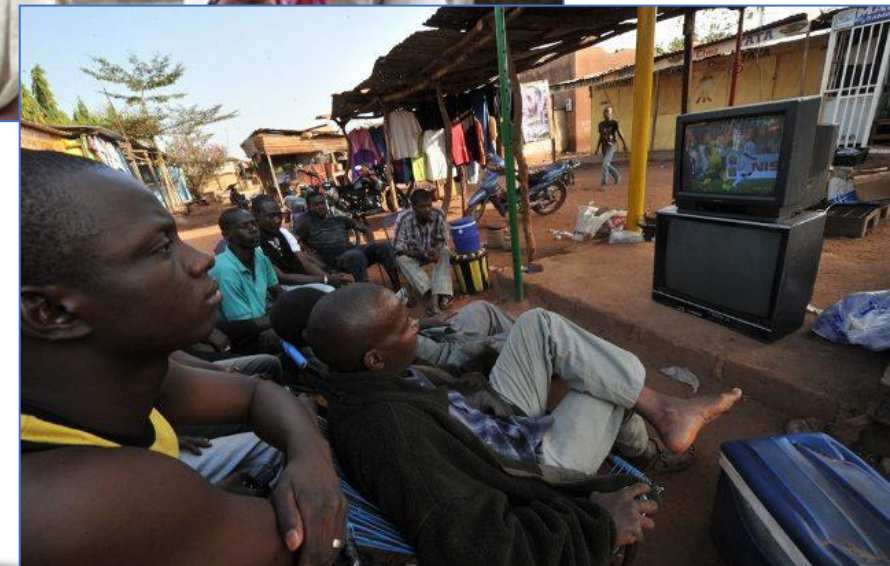
ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- ❑ Κίνδυνοι – Απειλές
- ❑ Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- ❑ Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ❑ ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- ❑ Κρίση στην Ουκρανία
- ❑ Στρατηγική Πυξίδα
- ❑ Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- ❑ Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- ❑ Ο ρόλος της Ελλάδος
- ❑ Επίλογος

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

ΟΝΕΙΡΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
Στα σύνορα της ΕΕ
- - Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

ΡΩΣΙΑ:

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΜΕΤΑΨΥΧΡΟΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

ΡΩΣΙΑ: ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΜΕΤΑΨΥΧΡΟΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

ΤΟΥΡΚΙΑ: ΜΙΑ ΑΝΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

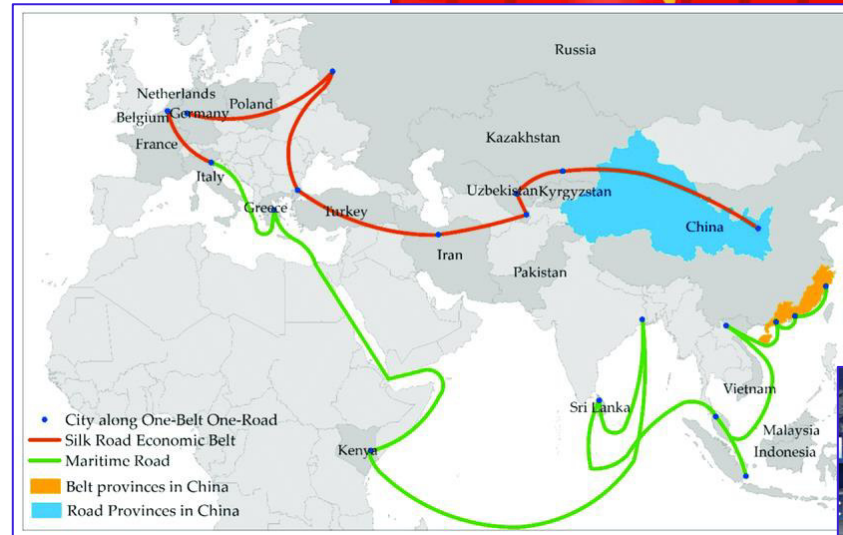

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

ΚΙΝΑ: ONE BELT ONE ROAD INITIATIVE

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

- ✓ Στην ΕΕ, η Εθνική Άμυνα και Ασφάλεια αποτελούν εθνική ευθύνη.
- ✓ Τα Κράτη-Μέλη πρέπει να είναι σε θέση να υπερασπιστούν την επικράτειά τους και την κυριαρχία τους.
- ✓ Η Συλλογική Άμυνα της Ευρώπης (για τις χώρες που είναι μέλη του) είναι ευθύνη του ΝΑΤΟ.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Παγκόσμια Στρατηγική της ΕΕ (EU Global Strategy):

- ✓ Αξιόπιστος Παγκόσμιος γεωπολιτικός παίκτης
- ✓ Νέο Επίπεδο φιλοδοξίας

*****

➤ Τρεις στρατηγικές προτεραιότητες:

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Συμπεράσματα Ασφαλείας.

- Η Κατάσταση Ασφάλειας στο σύνολο της είναι εξαιρετικά περίπλοκη. Οι απειλές δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο με διπλωματικά μέσα.
- Απαιτείται η χρήση όλων των διαθέσιμων μέσων διότι καμία από τις χώρες ή οργανισμούς δεν μπορεί να αντιμετωπίσει μόνη της αυτές τις απειλές ή να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες.
- Απαιτείται ενίσχυση του ρόλου της ΕΕ ως διεθνούς Οργανισμού που προστατεύει αποτελεσματικά τα μέλη της.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

➤ Πολιτική Ολοκληρωμένης Προσέγγισης (Integrated Approach Policy)

Για την εφαρμογή της πολιτικής αυτής, η ΕΕ βασίστηκε σε ένα μεγάλο και μοναδικό σύνολο πολιτικών “εργαλείων”, από τον πολιτικό έως τον διπλωματικό τομέα και από την οικονομική ως τη στρατιωτική ισχύ.

«Η ΕΕ πρέπει να εφαρμόσει τη γλώσσα της ισχύος, όχι μόνο να την διακηρύσσει»

HRVP J. Borrell

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

EU's Initial Humanitarian Aid for 2020

€385

million
Sub-Saharan
Africa

€33.8

million
North Africa
and European
Neighbourhood

€85.2

million
Iraq, Yemen,
Palestine*

Total → €900 million

€111

million
Asia, Latin
America, Pacific
and Caribbean

€260

million
Syria Crisis

€25

million
Reserves and
non-geographic
allocations

➤ Αν και η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος χορηγός αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας στον κόσμο, η πολιτική της επιρροή και η δυνατότητα παρέμβασής της στα διεθνή δρώμενα αμφισβητείται διαρκώς.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

MILITARY
ECONOMIC

POLITICAL
DIPLOMATIC
LEGAL

**Ευρωπαϊκή Ένωση,
Η Βασίλισσα της Έξυπνης Ισχύος**

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

“Εξυπνη Ισχύς” είναι το Εμπορικό Σήμα της
ΕΕ.

A combination of soft,
economic and hard power

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

“Για τη διασφάλιση της ασφάλειας στην ΕΕ απαιτείται η κινητοποίηση όλης της εργαλειοθήκης στα πλαίσια της Πολιτικής «Ολοκληρωμένης Προσέγγισης». Οι ΕΔ αποτελούν ένα τέτοιο εργαλείο.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Δεν υπάρχουν στρατιωτικές λύσεις σε πολιτικά προβλήματα, και δεν μπορούν να βρεθούν λύσεις χωρίς την κατάλληλη συμμετοχή και χρήση του στρατιωτικού εργαλείου σε όλες τις φάσεις, από τις διαπραγματεύσεις έως την υλοποίηση και εφαρμογή των συμφωνηθέντων.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Κατά τη διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας, κανένας αγώνας δεν κερδήθηκε ποτέ μόνο με διπλωματικές διακοινώσεις, δηλώσεις μέσω ενημέρωσης ή επιταγές ευρώ στους αντιπάλους για την επίλυση της διαφοράς. Για το σκοπό αυτό, η ΕΕ θα πρέπει να διαθέτει Σκληρή Ισχύ προκειμένου να διαδραματίσει σοβαρό γεωπολιτικό ρόλο.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Κατά τη διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας, κανένας αγώνας δεν κερδήθηκε ποτέ μόνο με διπλωματικές διακοινώσεις, δηλώσεις μέσω ενημέρωσης ή επιταγές ευρώ στους αντιπάλους για την επίλυση της διαφοράς. Για το σκοπό αυτό, η ΕΕ θα πρέπει να διαθέτει Σκληρή Ισχύ προκειμένου να διαδραματίσει σοβαρό γεωπολιτικό ρόλο.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

- Art. 42-7 of TEU: Mutual Assistance clause
- Art.222 of TFEU: Solidarity clause

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Η Στρατιωτική Επιτροπή της ΕΕ (EUMC)

- **Ανώτατο στρατιωτικό Όργανο της ΕΕ (27 ΑΓΕΕΘΑ)**
- Κατευθύνει όλες τις στρατιωτικές δραστηριότητες
- Παρέχει Στρατιωτική Συμβουλή στη Πολιτική ηγεσία της ΕΕ
- **Πρόεδρος EUMC: GEN Claudio Graziano (ITA)**

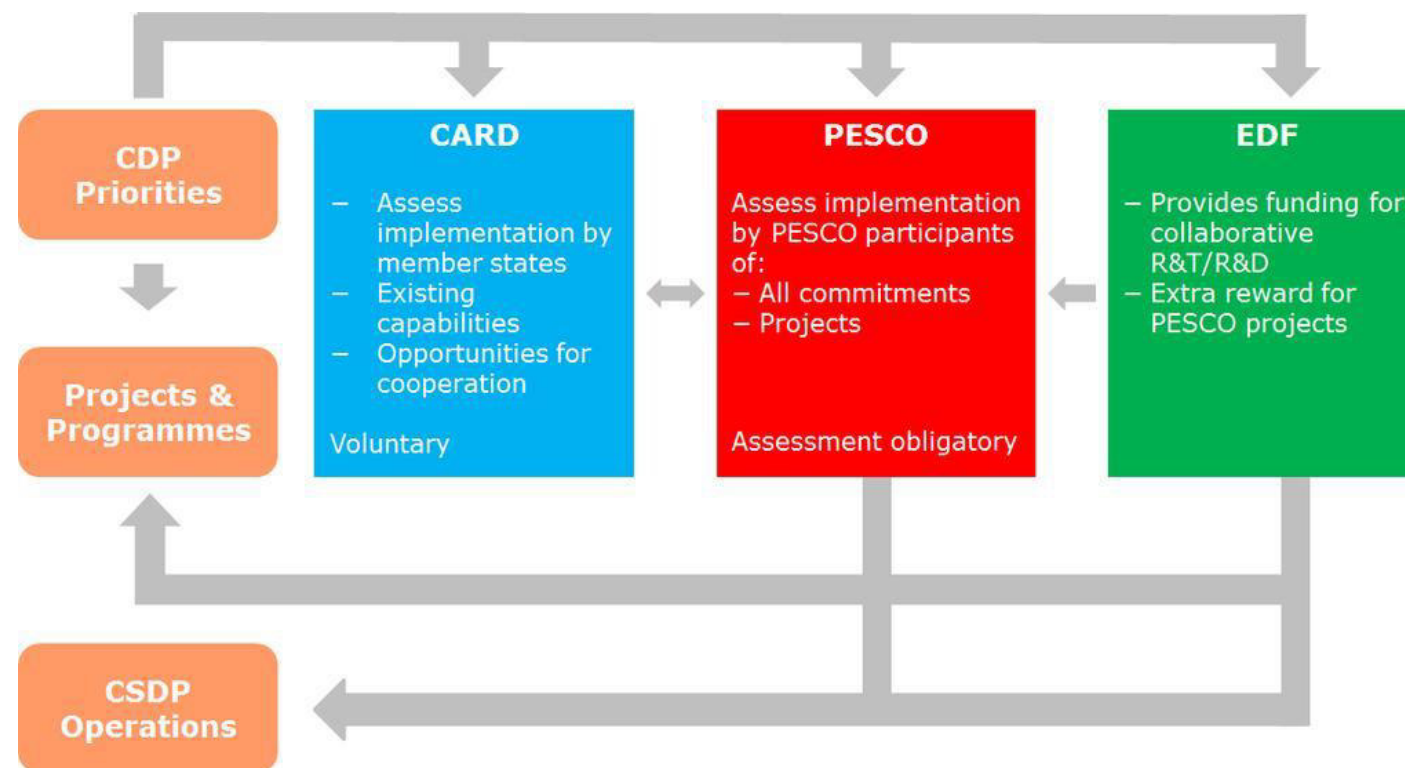

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

EUGS concepts and projects related to security and stability

CARD: Coordinated Annual Review on Defence

PESCO: Permanent Structured Cooperation

EDF: European Defence Fund

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- ❑ Κίνδυνοι – Απειλές
- ❑ Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- ❑ Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ❑ ΕΕ – NATO – Κίνα
- ❑ Κρίση στην Ουκρανία
- ❑ Στρατηγική Πυξίδα
- ❑ Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- ❑ Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- ❑ Ο ρόλος της Ελλάδος
- ❑ Επίλογος

- **Coordinated
Annual Review on Defence (CARD)**

- Συντονισμένη Ετήσια Επισκόπηση για την Άμυνα.

- A map of EU Member States' military means for EU purposes
- **Lack of coordination on European defence costs ~100 bn Euros per year**
- 55 collaborative opportunities in capability development; 56 opportunities for R&T cooperation

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

• Permanent Structured Cooperation (PESCO)

• Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία

- Supports **joint development; acquisition and deployment** of defence capabilities
- **25/27 MS** participate; **60 PESCO projects approved**

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Financial basis for further EU defence cooperation

- **European Defence Fund (EDF)**
(Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας):
7.014 Bn €
  - Special budget for R&D
- **Military Mobility**
(Στρατιωτική Κινητικότητα):
1.5 Bn €
- **European Peace Facility (EPF)**
(Ευρωπαϊκός Μηχανισμός
Ειρήνης):
5 Bn €

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

European Peace Facility (EPF – 5 Bn euros) already decided Assistance Measures (in million euros) :

☐ African Union,	130
☐ B & H,	10
☐ Mozambique,	40
☐ Georgia,	12.75
☐ Moldova,	7
☐ Ukraine	31
☐ Mali.	24

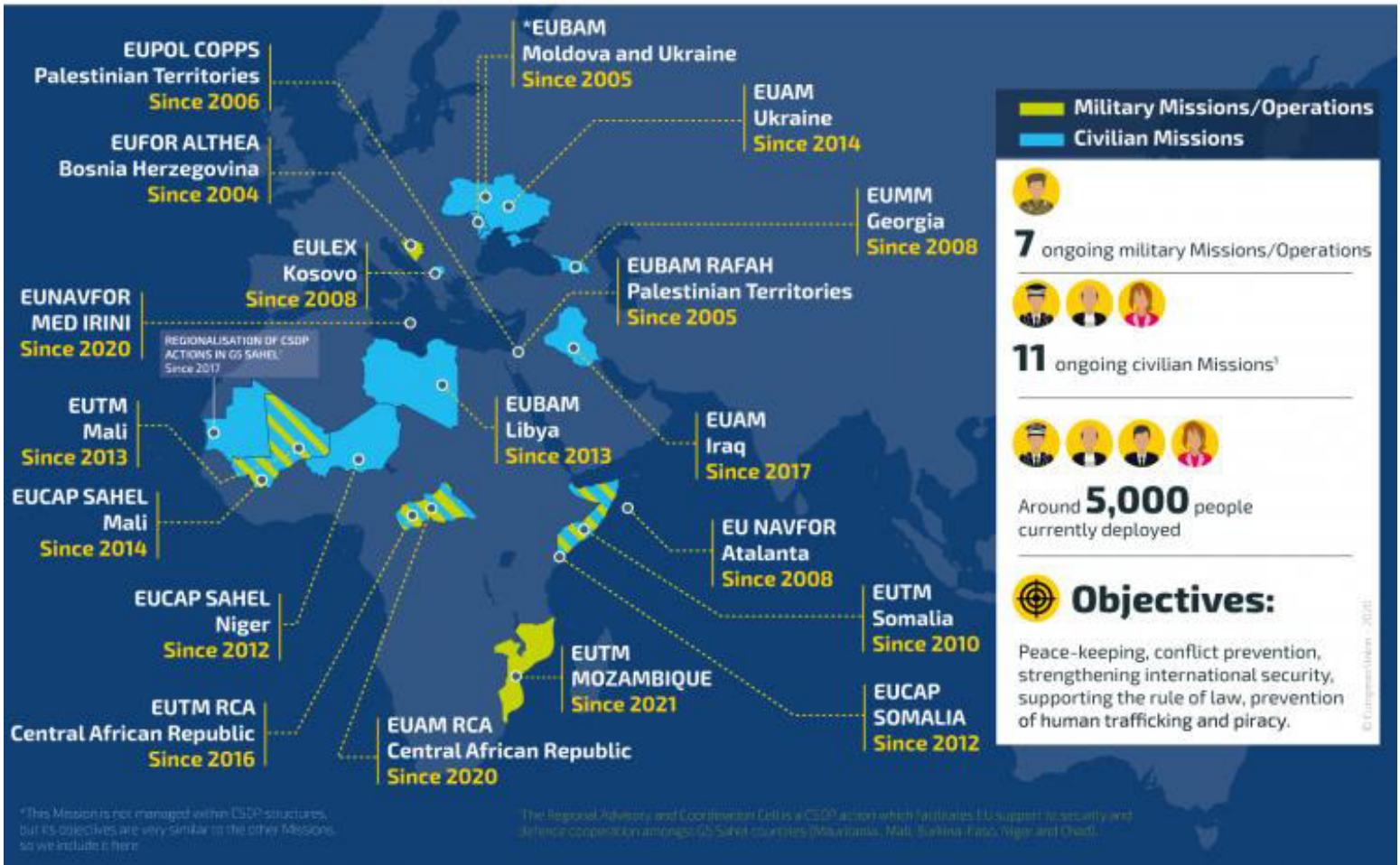

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
- Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
- Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- - Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

EUROPEAN UNION CSDP MISSIONS AND OPERATIONS

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ

ALTHEA

EUFOR

ATALANTA

IRINI

➤ Contributing in SASE in B-H

- Anti-piracy ops in the Horn of Africa
- Protection of vulnerable shipping

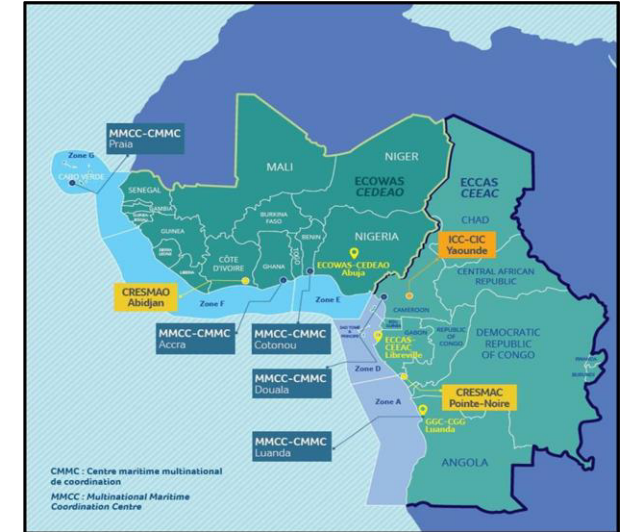
➤ Implementation of the UN arms embargo off the coast of Libya

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΕΝΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑ – COORDINATED MARITIME PRESENCE (CMP)

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

- Can be implemented in any maritime area of the world;
- Uses existing EU MS assets present or deployed on a voluntary basis;
- Relies on enhanced coordination of assets, which remain under national command;

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ ΤΗΣ ΕΕ (EUTM) (Training Missions)

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

MALI

**CENTRAL
AFRICAN
REPUBLIC**

SOMALIA

MOZAMBIQUE

- Capacity Building
- Training to the local Armed Forces
- Advice to local military leaderships

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

- ❑ Κίνδυνοι – Απειλές
- ❑ Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- ❑ Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ❑ ΕΕ – NATO – Κίνα
- ❑ Κρίση στην Ουκρανία
- ❑ Στρατηγική Πυξίδα
- ❑ Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- ❑ Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- ❑ Ο ρόλος της Ελλάδος
- ❑ Επίλογος

MILITARY PLANNING AND CONDUCT CAPABILITY (MPCC)

- Director General of the EU
Military Staff (DG EUMS)
& Director of MPCC

- A double-hatted three-star Flag Officer
- Reports to PSC - Informs EUMC

MPCC: towards an EU military command?

CSDP Military Missions/Operations

**EUNAVFOR
MED
IRINI**

**EUFOR
ALTHEA**

**EUTM
MALI**

**EUNAVFOR
ATALANTA**

**EUTM
RCA**

**EUTM
SOMALIA**

**EUTM
MOZAMBIQUE**

Security Belt

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Global Europe thematic programme on Peace, Stability and Conflict Prevention: 900 Bn €

- The 900 million euros programme will support actions with a **global or trans-regional impact** during the period of 2021-2027 by providing assistance to **build capacities for conflict prevention, peacebuilding and crisis preparedness and addressing global, trans-regional and emerging threats**

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΕ

- To “avoid external dependencies in a new geopolitical context”
- Not autonomy *from* someone, but to do something **alone, if necessary.**

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΕ

- Αφορά τη δυνατότητα της ΕΕ να δράσει, όταν οι ΗΠΑ ή το ΝΑΤΟ δεν ενδιαφέρονται.
- Η ΕΕ πρέπει να έχει δυνατότητα να ενεργεί χωρίς εξαρτήσεις όσον αφορά στις δυνατότητες, τεχνολογίες και πολιτικές αποφάσεις.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

**Upgrade EUGS without
cancelling it.**

- Focus on:
- ✓ **Defence capabilities
Development**
- ✓ **Defence Industry**
- + Troops on the ground**

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Για τον παγκόσμιο ρόλο και το επαυξημένο ρόλο ασφαλείας της ΕΕ τρεις στρατηγικοί παράγοντες είναι αναγκαίοι:

- ✓ Πολιτική Αξιοπιστία στη λήψη αποφάσεων
- ✓ Στρατηγική Αυτονομία.

Το τρίποδο συμπληρώνεται με:

- + Έγκαιρες, Πραγματικές και Αξιόπιστες
Δυνατότητες Ανάπτυξης Στρατιωτικών
Δυνάμεων στο έδαφος.

The Strategic Compass

- A **cornerstone document** to explain which security and defence responsibilities the EU wants to undertake; and through which executive and non-executive operations

- It will **complement the EUGS** with a fresh view on how the EU can better:
  - ✓ Manage crises;
  - ✓ Enhance its resilience;
  - ✓ Develop capabilities and instruments; and
  - ✓ Build strategic partnerships.

Final adoption is expected in 24-25 March 2022

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
Στα σύνορα της ΕΕ
- - Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

The infographic features the European Union flag and logos for EUSPA and ESA. The main title is 'EU SPACE PROGRAMME OVERVIEW'. Below the title, there are five columns, each with an icon and a program name: COPERNICUS (eye icon), GALILEO (globe icon), EGNOS (airplane icon), SSA (satellite icon), and GOVSATCOM (shield icon). Each column contains a brief description and key statistics.

COPERNICUS	GALILEO	EGNOS	SSA	GOVSATCOM
Earth Observation (EO) and monitoring based on satellite and non-space data	Global satellite navigation and positioning system (GNSS)	Reliable navigation signals for safety of life use	Space situational awareness monitoring and protecting space assets	Secure satellite communications for EU security actors
Nr.1 world provider of space data and information	10% of the EU GDP enabled by satellite navigation	Operational in 360+ airports & helipads in 23 countries	Providing surveillance and tracking services to 210+ satellites	Delivering rapid support over crisis areas

Για το Διαστημικό πρόγραμμα: 13,2 δις ευρώ

1. Διαστημικό Σύστημα Ασφαλούς Συνδεσιμότητας
2. Σύστημα Διαχείρισης διαστημικής Κυκλοφορίας.

«Αυτό που αντιλαμβανόμαστε σαν Άμυνα με την κλασσική έννοια, εξελίσσεται και περικλείει όλο και περισσότερους τομείς και ιδίως τον Κυβερνοπόλεμο και το Διάστημα.

HRVP J. Borrell

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- ❑ Κίνδυνοι – Απειλές
- ❑ Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- ❑ Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ❑ ΕΕ – NATO – Κίνα
- ❑ Κρίση στην Ουκρανία
- ❑ Στρατηγική Πυξίδα
- ❑ Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- ❑ Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- ❑ Ο ρόλος της Ελλάδος
- ❑ Επίλογος

Η Στρατηγική Κουλτούρα θα πρέπει να είναι ένας κοινός τρόπος να αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο σε στρατηγικό επίπεδο, καθορίζοντας κοινές απειλές και προκλήσεις, αλλά και κοινούς τρόπους αντιμετώπισης τους. Χωρίς αυτή δεν πρόκειται να υπάρξει επιτυχής Ευρωπαϊκή Αμυντική προσπάθεια.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

■ Σχέσεις ΝΑΤΟ-ΕΕ:

1. Αμοιβαία ενίσχυση
2. Επιμερισμός βαρών

Three levels of debate:

1. Relationship and complementarity;
2. What the EU member should be doing within NATO;
3. Broader Transatlantic bond.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

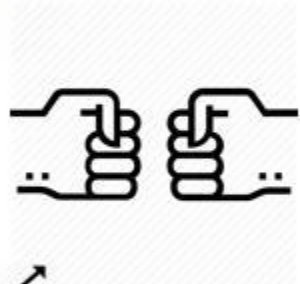
- ❑ Κίνδυνοι – Απειλές
- ❑ Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- ❑ Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ❑ ΕΕ – NATO – Κίνα
- ❑ Κρίση στην Ουκρανία
- ❑ Στρατηγική Πυξίδα
- ❑ Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- ❑ Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- ❑ Ο ρόλος της Ελλάδος
- ❑ Επίλογος

EU-China relations

China is:

- ✓ **A partner** (i.e. on climate);
  - **A competitor** (i.e. in economic terms); and
  - ❖ **A rival** (i.e. in forms of governance and spheres of influence)
-
- Deterioration of relations despite recently signed **CAI** due to human rights violations.

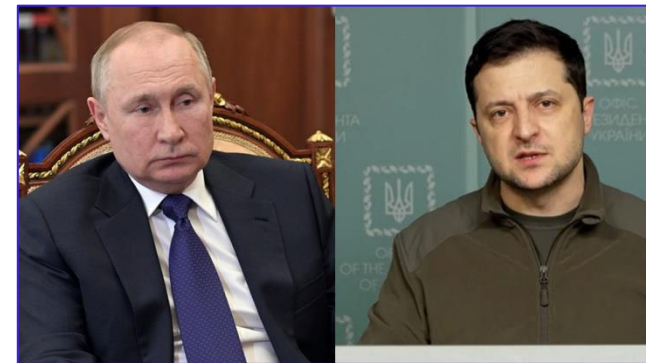

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

Η κρίση στην Ουκρανία

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Η κρίση στην Ουκρανία

Τις προηγούμενες ημέρες γίναμε μάρτυρες της καθυστερημένης γέννησης της γεωπολιτικής Ευρώπης. Αυτή για την οποία μιλούσαμε εδώ και χρόνια: με ενότητα σκοπού και χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα και τη μόχλευση για την υποστήριξη των πολιτικών της στόχων.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Η κρίση στην Ουκρανία

Η ΕΕ ενήργησε εξαιρετικά γρήγορα και με πρωτοφανή αποφασιστικότητα που έσπασε αρκετά ταμπού. Αναμφισβήτητα, έχουμε προχωρήσει περισσότερο μέσα σε μια εβδομάδα από ό,τι εδώ και δεκαετίες συζητήσεων.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Η κρίση στην Ουκρανία

Η ΕΕ συμφώνησε επίσης μέσα σε λίγες ώρες, να χρησιμοποιήσουμε τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Ειρήνης για να προσφέρουμε οικονομική υποστήριξη και να συντονίσουμε τις προσπάθειες των ΚΜ να παραδώσουν όπλα στον Ουκρανικό Στρατό για να βοηθήσουμε στην άμυνα της χώρας ενάντια στη ρωσική επιθετικότητα. Άλλο ένα ταμπού έπεσε.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Η κρίση στην Ουκρανία

Η ΕΕ αποφάσισε να χρησιμοποιήσει τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Ειρήνης για την παροχή εξοπλισμού φονικών όπλων αξίας 450 εκατομμυρίων ευρώ και 50 εκατομμυρίων ευρώ μη θανατηφόρων προμηθειών (όπως καύσιμα και προστατευτικό εξοπλισμό). Αυτά τα μέτρα θα είναι πλήρως συνεπή με όσα έχουν ήδη αποφασίσει να κάνουν τα ΚΜ της ΕΕ σε εθνική βάση.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

Η κρίση στην Ουκρανία

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Cyber Rapid Response Teams

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Η κρίση στην Ουκρανία και η νέα θέση και στάση της ΕΕ επιβάλλουν αλλαγές και νέες απόψεις στην υπό σύνταξη «Στρατηγική Πυξίδα»

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Νέο Προσχέδιο Στρατηγικής Πυξίδα

«Η ασφάλεια της Ευρώπης οικοδομείται πάνω σε βασικές αρχές του Χάρτη των ΗΕ, του ΟΑΣΕ, της Τ. Πράξης του Ελσίνκι και του Χάρτη του Παρισιού. Αυτές οι αρχές δεν είναι ούτε διαπραγματεύσιμες ούτε υπόκεινται σε αναθεώρηση ή επανερμηνεία. Σε αυτό το πλαίσιο, η στρατηγική μας συνεργασία με το NATO και η Συλλογική Άμυνα που παρέχει στους Συμμάχους, είναι πιο σημαντική από ποτέ για την ευρωατλαντική μας ασφάλεια».

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ

ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Νέο Προσχέδιο Στρατηγικής Πυξίδας

Η ΕΕ αναμένεται ότι θα «καθορίσει στόχους για αυξημένες και βελτιωμένες αμυντικές δαπάνες» έως τα μέσα του 2022, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να έχει επιφορτιστεί με την ανάπτυξη πρόσθετων κινήτρων για επενδύσεις, όπως η πρόταση απαλλαγής των ΚΜ από τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) κατά την αγορά αμυντικού εξοπλισμού που παράγεται στην Ευρώπη με σκοπό την προώθηση κοινών εξοπλιστικών έργων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Η κρίση στην Ουκρανία

Η ΕΕ όπως και οι λοιποί διεθνείς οργανισμοί θα προσπαθήσουν η Ρωσία να επιστρέψει στη λογική και πολιτισμένη διεθνή συμπεριφορά, και να αποκατασταθεί η ειρήνη στην Ουκρανία. Αυτές οι εβδομάδες του πολέμου ήταν και θα συνεχίσουν να είναι μια ρηξικέλευθη αλλαγή στην ιστορία της Ευρώπης, η οποία θα πρέπει να αναχαιτισθεί μόνιμα και αποτελεσματικά.

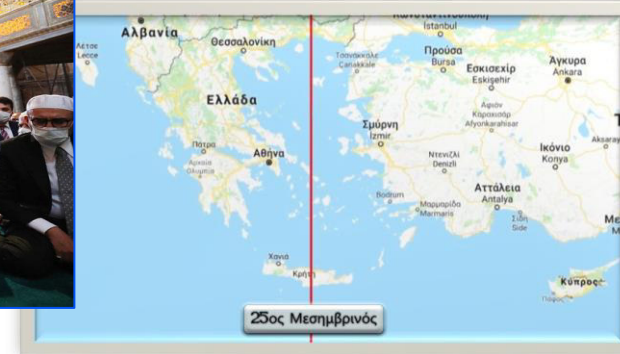
ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

**Δυο επιλογές παρέχονται πάντα από την Τουρκία:
Συμφώνησε μαζί μας ή ετοιμάσου να πολεμήσεις!!!**

ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΕΠΕΚΤΑΤΙΣΜΟΣ – ΤΑ ΤΡΙΑ Μ

Military – Ένοπλες Δυνάμεις

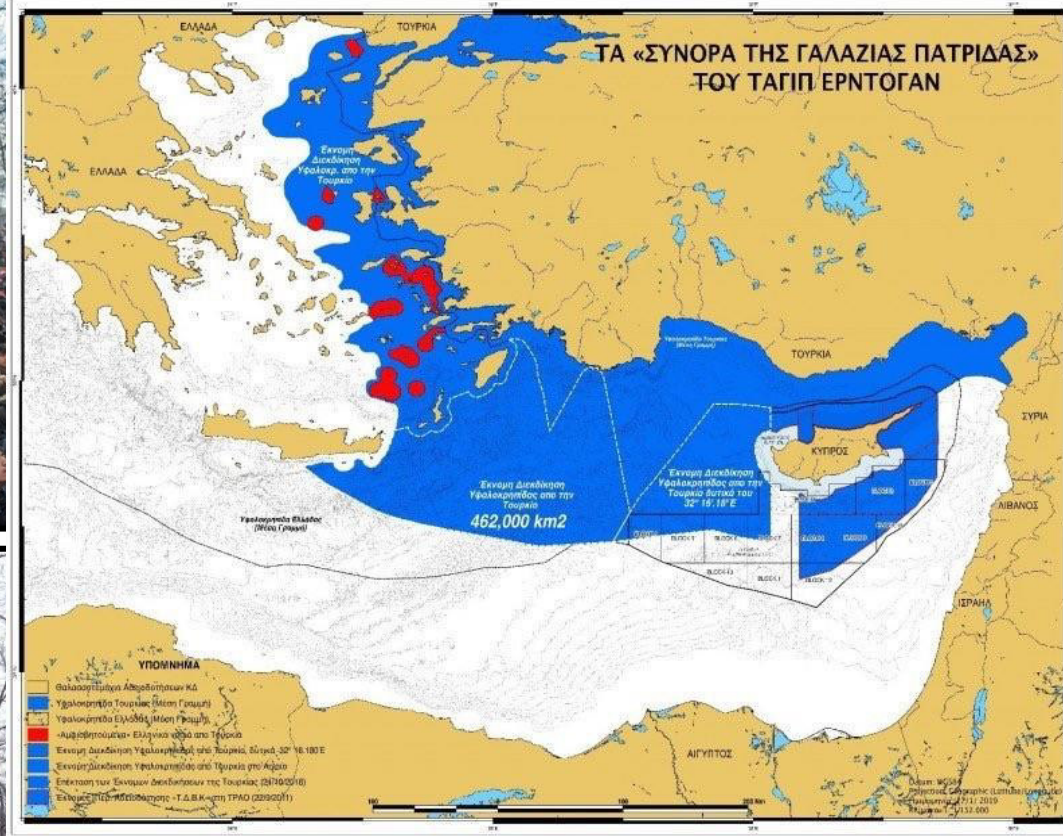

Migrants – Μετανάστες

Mosques – Τζαμιά

Μια Υβριδική εισβολή: Μετανάστες, Προβολή Στρατιωτικής Ισχύος, and “Casus Belli”

Μόνιμη επιδίωξη λύσεων μηδενικού αθροίσματος .

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – ΝΑΤΟ – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Θα είμαστε μόνοι μας!!!!

«...Η υπόσχεση που δόθηκε ήταν μια αναγκαιότητα του παρελθόντος. Ο λόγος που δεν κρατήθηκε είναι μια αναγκαιότητα του παρόντος...»

Νικολό Μακιαβέλι

ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΣ

Εθνική Ομοψυχία

Διπλωματική δραστηριότητα

Διεθνές Δικαστήριο για οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών

Ισχυρές Ένοπλες Δυνάμεις
Για αποτροπή ή Άμυνα

Σημείο καμπής και για την ΕΕ

Η ΕΕ πρέπει να γίνει Γεωπολιτικός παίκτης Σκληρής Ισχύος με προβολή ή χρήση σκληρών στρατιωτικών δυνατοτήτων. Η Σκληρή Ισχύ των οικονομικών κυρώσεων συχνά δεν είναι αρκετή. Είναι καιρός να συνηθίσει στην ιδέα της προβολής ή χρήσης στρατιωτικής Σκληρής Ισχύος. Και βέβαια να προετοιμασθεί για τις συνέπειες που μπορεί να έχει μια τέτοια πολιτική, βραχυπρόθεσμα αλλά και μακροπρόθεσμα.

Σημείο καμπής και για την ΕΕ

«Πρέπει να βάλουμε περισσότερη άμυνα και ασφάλεια στη νοοτροπία μας και να σταματήσουμε τις θεολογικές συζητήσεις για τη στρατηγική αυτονομία. Μπορούμε να το ονομάσουμε όπως θέλουμε, αλλά πρέπει να πάρουμε την ασφάλειά μας στα χέρια μας»

- Κίνδυνοι – Απειλές
- Παγκόσμια
Στρατηγική της ΕΕ
- Ασφάλεια και
Άμυνα στην ΕΕ
- ΕΕ – NATO – Κίνα
- Κρίση στην Ουκρανία
- Στρατηγική Πυξίδα
- Στα σύνορα της ΕΕ
- Σχέση με Τουρκία
- Ο νέος ρόλος της ΕΕ
- Ο ρόλος της Ελλάδος
- Επίλογος

Επίλογος

- ✓ **Η Ευρώπη είναι το σπίτι μας και η ΕΕ είναι η οικογένειά μας.**
- ✓ **Η Ευρωπαϊκή πολιτική ηγεσία θα πρέπει να έχει τη βούληση, το θάρρος και τις δυνατότητες να κάνει τη σωστή χρήση της Σκληρής Ισχύος της απέναντι σε οποιαδήποτε απειλή κατά της ΕΕ**
- ✓ **Η ΕΕ πρέπει να αναβαθμισθεί σ' ένα διεθνή οργανισμό που προστατεύει πραγματικά τα Κράτη - Μέλη της, τους πολίτες της και τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής.**

“Θέματα Ασφαλείας και Άμυνας στην ΕΕ – - Ο ρόλος της Ελλάδος”

Ερωτήσεις?